

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΣΩΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

Πτυχιακή εργασία:

‘Η κατασκευή του πολέμου: η πλαισίωση της συζήτησης για τη στρατιωτική επέμβαση στη Συρία από κυρίαρχα και εναλλακτικά μέσα.’

Σοφία Σολωμού

Λεμεσός 2014

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΣΩΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΣΠΟΥΔΩΝ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Πτυχιακή εργασία

‘Η κατασκευή του πολέμου: η πλαισίωση της
συζήτησης για τη στρατιωτική επέμβαση στη
Συρία από κυρίαρχα και εναλλακτικά μέσα.’

Σοφία Σολωμού

Σύμβουλος καθηγητής ή καθηγήτρια
[Δρ. Δήμητρα Μηλιώνη]

Λεμεσός 2013

Πνευματικά δικαιώματα

Copyright © Σοφία Σολωμού, 2013

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. Allrightsreserved.

Η έγκριση της πτυχιακής εργασίας από το Τμήμα Επικοινωνίας και Σπουδών Διαδικτύου του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου δεν υποδηλώνει απαραίτητως και αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα εκ μέρους του Τμήματος.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά και να εκφράσω την ευγνωμοσύνη μου σε όσους με βοήθησαν και μου συμπαραστάθηκαν στην εκπόνηση της πτυχιακής μου εργασίας. Ιδιαίτερα ευχαριστώ την επιβλέπουσα καθηγήτριά μου, Δρ. Δήμητρα Μηλιώνη, για την πολύτιμη βοήθεια που μου προσέφερε για να ολοκληρωθεί η εργασία, όπως επίσης και τους γονείς μου για τη συμπαράσταση στις ατελείωτες ώρες μελέτης και την υποστήριξη που μου παρείχαν καθ' όλη την πανεπιστημιακή μου πορεία. Επιπλέον, θα ήθελα να ευχαριστήσω το Τμήμα Επικοινωνίας και Σπουδών Διαδικτύου, που μου έδωσε την ευκαιρία να πραγματοποιήσω τη συγκεκριμένη έρευνα και να μάθω πολλά από αυτήν.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ένα από τα σημαντικότερα θέματα στην επιστημονική ανάλυση των ΜΜΕ είναι «η κατασκευή της πραγματικότητας», η οποία αναφέρεται στη διαδικασία διαμεσολάβησης του κοινωνικού κόσμου από τα ΜΜΕ, όπου δημιουργείται «αντιληπτή» πραγματικότητα, δηλαδή η πραγματικότητα που αντιλαμβανόμαστε με το νου μας. Γι' αυτό το λόγο θεωρείται ότι υπάρχει μια διασύνδεση ανάμεσα στην πραγματικότητα, τα ΜΜΕ και την αντίληψή μας, ενώ η φύση της σχέσης αυτής είναι υπό διαμόρφωση (Καλογηράτου, 2004). Ο πόλεμος αντιμετωπίζεται ως ένα αφηγηματικό γεγονός από τα ΜΜΕ, καθώς συνδέονται μεταξύ τους. Τα ΜΜΕ νιώθουν την υποχρέωση να αναφερθούν σε αυτόν λεπτομερώς και επί καθημερινής βάσεως κατά τη διάρκεια μιας πολεμικής σύρραξης (Biernatzki, 2003), ενώ παρατηρείται έντονα το φαινόμενο της κατασκευής της πραγματικότητας. Τα ΜΜΕ καταφέρνουν με δεξιοτεχνία να στρέψουν όλη την προσοχή μας στον πόλεμο και μας αποκόπτουν από άλλες ειδήσεις και γεγονότα, τα οποία μένουν έξω από την εικόνα της πραγματικότητας (Καλογηράτου, 2004).

Η έρευνα έχει ως στόχο να μελετήσει τη δημόσια συζήτηση περί της πιθανολογούμενης στρατιωτικής επέμβασης στη Συρία, η οποία για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα ήταν στα σχέδια των ΗΠΑ. Μελετούμε πώς το συγκεκριμένο θέμα παρουσιάστηκε από τα κυρίαρχα ΜΜΕ αλλά και από τα εναλλακτικά μέσα. Η ανάλυση του τρόπου πλαισίωσης του πολέμου από τα Μέσα (και κατά συνέπεια οι επιδράσεις αυτής της πλαισίωσης στο κοινό) έχει ιδιαίτερη σημασία, καθώς η νομιμοποίηση της απόφασης κάθε κυβέρνησης να εμπλακεί σε μια πολεμική σύρραξη εξαρτάται από το κατά πόσο επιτυγχάνει να αποσπάσει (έμμεσα ή άμεσα) τη συναίνεση της κοινής γνώμης. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, ένας ακόμη λόγος για το οποίο η εν λόγω έρευνα είναι σημαντική είναι το γεγονός ότι δεν υπήρξε κάποια άλλη έρευνα για το θέμα, λόγω του ότι η συζήτηση για τη στρατιωτική επέμβαση στη Συρία είναι πολύ πρόσφατη.

Η πτυχιακή εργασία αναλύει τη σχέση μεταξύ των Μέσων και του πολέμου μέσα από την ανασκόπηση της σχετικής βιβλιογραφίας ώστε να δούμε πώς παρουσιάστηκαν από τα Μέσα προηγούμενες πολεμικές συρράξεις. Η κύρια μεθοδολογική προσέγγιση που χρησιμοποιήθηκε για την εμπειρική έρευνα είναι η ποιοτική ανάλυση, δηλαδή πραγματοποιήθηκε ανάλυση πλαισίωσης σε 100 άρθρα της εφημερίδας NewYorkTimes και τουBBC (κυρίαρχα ΜΜΕ) και σε 72 δημοσιεύσεις των ομάδων στο Facebook “OccupySyria” και “IbetIcanfind 10 millionpeopleopposedtowaronSyria” (εναλλακτικά ΜΜΕ), προκειμένου να μελετηθούν τα διαφορετικά πλαίσια ερμηνείας που εισήχθησαν στη δημόσια σφαίρα γύρω από το θέμα της στρατιωτικής επέμβασης στη Συρία.

Στη συνέχεια, πρόκειται να μελετηθούν οι ομοιότητες και οι διαφορές μεταξύ κυρίαρχων και εναλλακτικών μέσων. Παράλληλα, η ανάλυση των αποτελεσμάτων αποκαλύπτει ότι τα πλαίσια ερμηνείας που εντοπίστηκαν από τα κυρίαρχα και εναλλακτικά μέσα ήταν εξόχως διαφορετικά.

Βλέπουμε ότι τα κυρίαρχα ΜΜΕ αποσιωπούν αρκετές πληροφορίες από το κοινό, ενώ τα εναλλακτικά παρουσιάζουν τις ειδήσεις από την πλευρά των θυμάτων, επιχειρώντας ταυτόχρονα να εμφανιστούν ως αντικειμενικά. Επιπλέον, τα κυρίαρχα ΜΜΕ φαίνεται να είναι προκατειλημμένα στην επιλογή και τη διαμόρφωση των ειδήσεων και των πληροφοριών που αφορούν το συγκεκριμένο θέμα. Παράλληλα, παρατηρείται ότι τα εναλλακτικά ΜΜΕ διακρίνονται από κάποια ριζοσπαστικά και αντι-καπιταλιστικά στοιχεία, ενώ φαίνεται ότι και αυτά έχουν κάποιο είδος προκατάληψης χάνοντας ως ένα σημείο την αντικειμενικότητά τους, αφού στην ουσία εκφράζουν κάποιες ιδεολογικές θέσεις, όπως π.χ. στην προκειμένη περίπτωση στράφηκαν κατά της Αμερικής και της πολιτικής που χρησιμοποιεί.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά και να εκφράσω την ευγνωμοσύνη μου σε όσους με βοήθησαν και μου συμπαραστάθηκαν στην εκπόνηση της πτυχιακής μου εργασίας. Ιδιαίτερα ευχαριστώ την επιβλέπουσα καθηγήτριά μου, Δρ. Δήμητρα Μηλιώνη, για την πολύτιμη βοήθεια που μου προσέφερε για να ολοκληρωθεί η εργασία, όπως επίσης και τους γονείς μου για τη συμπαράσταση στις ατελείωτες ώρες μελέτης και την υποστήριξη που μου παρείχαν καθ' όλη την πανεπιστημιακή μου πορεία. Επιπλέον, θα ήθελα να ευχαριστήσω το Τμήμα Επικοινωνίας και Σπουδών Διαδικτύου, που μου έδωσε την ευκαιρία να πραγματοποιήσω τη συγκεκριμένη έρευνα και να μάθω πολλά από αυτήν.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Ευχαριστίες	iv
Περίληψη	v
Ευχαριστίες	vii
Πίνακας περιεχομένων	viii
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ	x
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ	xi
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Η ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ Η ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ	3
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ	6
2.1 Τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης και η κατασκευή της πραγματικότητας	6
2.1.1 Φιλελεύθερες πλουραλιστικές προσεγγίσεις	6
2.1.2 Κριτικές Προσεγγίσεις	8
2.1.3 Η πρόσληψη στην επικοινωνιακή διαδικασία	9
2.1.4 Τα ΜΜΕ και ο πόλεμος	10
2.2 Τα εναλλακτικά Μέσα	15
2.2.1 Ο ορισμός των εναλλακτικών μέσων	15
2.2.2. Εναλλακτικά μέσα και πόλεμος	16
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	18
3.1 Επιλογή δείγματος	18
3.2 Μέθοδος ανάλυσης	22
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	25
4.1 Ανάλυση πλαισίωσης στα κυρίαρχα ΜΜΕ	25
4.1.1 Πρώτο πλαίσιο: Η Συριακή κυβέρνηση χρησιμοποιεί χημικά όπλα	26
4.1.2 Δεύτερο πλαίσιο: Ο εμφύλιος πόλεμος	29
4.2 Ανάλυση πλαισίωσης στα εναλλακτικά ΜΜΕ	31

4.2.1	Πρώτο πλαίσιο: «Κάτω τα χέρια από τη Συρία».....	31
4.2.2	Δεύτερο πλαίσιο: Οι Αμερικανοί υποστηρίζουν τους «τρομοκράτες» στη Συρία	33
4.2.3	Τρίτο πλαίσιο: Ο εμφύλιος πόλεμος	35
4.2.4	Τέταρτο πλαίσιο: Ο ρόλος των ΜΜΕ	36
4.3:	Ποσοτική αποτύπωση των πλαισίων.....	38
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ		43
5.1	Κυρίαρχα και εναλλακτικά ΜΜΕ.....	43
5.2	Σύνδεση της παρούσας έρευνας με τη βιβλιογραφία και προτάσεις για μελλοντική έρευνα	Error! Bookmark not defined.
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ		47
	Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία.....	47
	Ελληνόγλωσση Βιβλιογραφία:.....	48

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΡΘΡΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΡΤΗΣΕΩΝ ΑΝΑ ΜΗΝΑ ΚΑΙ ΜΕΣΟ.....	21
ΠΙΝΑΚΑΣ 2: ΤΕΛΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΡΘΡΩΝ ΠΟΥ ΜΕΛΕΤΗΘΗΚΑΝ ΑΝΑ ΜΗΝΑ ΚΑΙ ΜΕΣΟ.....	22
ΠΙΝΑΚΑΣ 3: ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΠΛΕΓΜΑΤΟΣ ΠΛΑΙΣΙΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΚΥΡΙΑΡΧΑ ΜΜΕ.....	31
ΠΙΝΑΚΑΣ 4: ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΠΛΕΓΜΑΤΟΣ ΠΛΑΙΣΙΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΚΥΡΙΑΡΧΑ ΜΜΕ.....	39

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

ΕΙΚΟΝΑ 1. «Η ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΕΠΕΜΒΑΣΗ ΩΣ ΠΟΛΕΜΟΣ»	33
ΕΙΚΟΝΑ 2. «ΠΟΛΕΜΟΣ ΣΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ»	34
ΕΙΚΟΝΑ 3. «ΟΙ ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΥΝ ΤΟΥΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΣΤΗ ΣΥΡΙΑ»	36
ΕΙΚΟΝΑ 4. «ΔΥΣΚΟΛΕΣ ΣΤΙΓΜΕΣ ΣΤΗ ΣΥΡΙΑ ΕΞΑΙΤΙΑΣ ΤΟΥ ΕΜΦΥΛΙΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ»	37
ΕΙΚΟΝΑ 4. «ΤΑ ΜΜΕ ΚΑΙ ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ ΑΠΟΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΖΟΥΝ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ».....	38
ΕΙΚΟΝΑ 6. ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ ΕΜΦΑΝΙΣΗΣ ΠΛΑΙΣΙΩΝ ΣΤΑ ΚΥΡΙΑΡΧΑ ΜΜΕ:	41
ΕΙΚΟΝΑ 7. ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ ΕΜΦΑΝΙΣΗΣ ΠΛΑΙΣΙΩΝ ΣΤΑ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΑ ΜΜΕ:	41

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η εμφάνιση των τεχνολογιών επικοινωνίας προκάλεσε κοινωνικές επαναστάσεις, ενώ από την εποχή που εμφανίστηκαν τα πρώτα ΜΜΕ μέχρι και σήμερα, η πληροφόρηση για διάφορα γεγονότα αποτελεί σημαντικό κομμάτι της ζωής μας. Η ανοδική πορεία των ΜΜΕ καθορίστηκε, κυρίως, από τα μεγάλα γεγονότα που συνέβηκαν στον 20^ο αιώνα, μεταξύ άλλων τους πολέμους. Από τη «γέννησή» τους, τα ΜΜΕ είχαν ως καθήκον να καλύπτουν τις πολεμικές συρράξεις, ενώ με τη μετάδοση ενός πολεμικού γεγονότος τα Μέσα θεωρείται ότι εξυπηρετούν μια κοινωνική λειτουργία έτσι ώστε να διαμορφώσουν τη σχέση του ατόμου με την κοινωνία (Biernatzki, 2003). Τα ΜΜΕ έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στη γρήγορη μετάδοση ειδήσεων και ανταλλαγή απόψεων κατά τη διάρκεια των πολέμων.

Ο πόλεμος κυριαρχεί σε ένα μεγάλο μέρος του ορίζοντα των ΜΜΕ (Biernatzki, 2003). Ειδικότερα στην Αμερική έχει παρατηρηθεί ότι κατά τη διάρκεια μιας σύγκρουσης τα ΜΜΕ είναι επιθετικά, ιδιαίτερα απέναντι στον εχθρό. Μέσα από έρευνες έχει εξεταστεί η στάση των Αμερικανικών ΜΜΕ σε τέτοιου είδους πολεμικές συρράξεις. Ενώ στον πόλεμο του Βιετνάμ επικρίθηκαν ότι «πούλησαν» τη φρίκη του πολέμου, στον πόλεμο στον Περσικό Κόλπο (1991), κατηγορήθηκαν ότι ανασκευάζαν την ιστορία, έλεγχαν τη διάδοση των πληροφοριών δημιουργώντας κοινωνική συναίνεση και προέβαλλαν σε μεγάλο βαθμό την εθνική ταυτότητα (Biernatzki, 2003).

Σήμερα, τα παραδοσιακά ΜΜΕ έχουν αποδυναμωθεί κατά κάποιο τρόπο, αφού ο κύριος ρόλος τους, κατά τη διάρκεια μιας σύρραξης, έχει διασπαστεί από τη διαθεσιμότητα και τη συνδεσιμότητα που προσέφεραν τα ψηφιακά μέσα (Hoskins&O'Loughlin, 2010). Η τεχνολογική πρόοδος έχει αλλάξει τον τρόπο με τον οποίο ερμηνεύεται ένας πόλεμος στα ΜΜΕ. Αυτό συμβαίνει λόγω της εμφάνισης του διαδικτύου, το οποίο αναπτύσσεται ραγδαία τα τελευταία χρόνια, παρέχοντάς μας γρηγορότερη πληροφόρηση για οποιοδήποτε συμβάν παγκοσμίως. Εκατομμύρια ακτιβιστές βρίσκονται ενεργοί διαδικτυακά και παρέχουν πληροφορίες, ενημερώνοντας τους χρήστες για οποιαδήποτε πολεμική σύρραξη. Παράλληλα, μέσα από το διαδίκτυο εμφανίστηκε ένα νέο είδος ενημέρωσης, ανεξάρτητο από τα παραδοσιακά ΜΜΕ, τα εναλλακτικά Μέσα.

Η παρούσα πτυχιακή εργασία έχει σκοπό να μελετήσει τη δημόσια συζήτηση περί της πιθανολογούμενης στρατιωτικής επέμβασης στη Συρία, η οποία για συγκεκριμένο χρονικό

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Η ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ Η ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

«Η δύναμη των μέσων ενημέρωσης να επηρεάζουν την κοινή γνώμη αποτελεί αντικείμενο συστηματικής έρευνας»(Lasswell, 1927 στο Μαυρογένης, 1999, σελ 10). Τα Μέσα πάντα αποτελούσαν βασική πηγή ορισμών και αναπαραστάσεων της πραγματικότητας, αλλά και το μέρος όπου δημιουργούνται και εκφράζονται οι αξίες των κοινωνικών ομάδων. Επιπλέον, θεωρούνται ο βασικός μοχλός για την επίτευξη δημοσιότητας, καθώς και η βασική πηγή ενός οργανωμένου συστήματος εννοιολόγησης όπου μπορεί να προσδιοριστεί τι είναι φυσιολογικό και επομένως αποδεκτό (Castells, 2010). Ταυτόχρονα, ο πόλεμος, ως σημαντικό γεγονός, πάντοτε αποτελούσε μία περίπτωση κατά την οποία ο ρόλος των Μέσων ως «πεδίου μάχης για τη σημασία» και ως φορέων «κατασκευής της πραγματικότητας» αναδεικνύεται με μεγάλη ένταση.

Με αφορμή τα πιο πάνω διεξήχθη η συγκεκριμένη έρευνα, η οποία θα μας βοηθήσει να αντιληφθούμε τη σχέση μεταξύ του περιεχομένου των Μέσων και της κατασκευής της πραγματικότητας εν καιρώ πολέμου. Μέσα από τις θεωρίες που μελετήθηκαν προκύπτει ότι υπάρχει μια διασύνδεση ανάμεσα στην πραγματικότητα, του περιεχομένου που προβάλλουν τα ΜΜΕ και την αντίληψή μας, ενώ η φύση της σχέσης αυτής είναι υπό διαμόρφωση. Έτσι, διακρίνεται η δύναμη που έχουν τα ΜΜΕ να κατασκευάζουν την κοινωνική πραγματικότητα και να επηρεάζουν την διαμόρφωση της κοινής γνώμης (Καλογηράτου, 2004). Μία από τις θεμελιώδεις διεργασίες μέσα από τις οποίες κατασκευάζονται τα γεγονότα από τα ΜΜΕ είναι αυτή της πλαισίωσης (framing).

Σημαντικό ρόλο στον καθορισμό του περιεχομένου των ΜΜΕ παίζει η προπαγάνδα. Η προπαγάνδα έχει την ικανότητα να καθορίζει το περιεχόμενο των ΜΜΕ και να το συνδέει με τη διαμόρφωση της κοινής γνώμης, ενώ θεωρείται σταθερή αξία σε κάθε σύγκρουση. Χρησιμοποιείται ως εργαλείο από τις κυβερνήσεις για να δαιμονοποιήσουν τους εχθρούς και να κινητοποιήσουν τα έθνη τους, ενώ μπορεί να γίνει διαμορφωτής της πραγματικότητας. Σε ένα πόλεμο υπάρχει η ανάγκη για δημιουργία συναισθηματικών δεσμών μεταξύ των στρατιωτών και των πολιτών, αλλά και η προσπάθεια διατήρησης αυτών των σχέσεων. Με λίγα λόγια, υπάρχει η ανάγκη για δημόσια κινητοποίηση των πολιτών σε μια σύγκρουση, η οποία συνήθως στηρίζεται από τα ΜΜΕ. Η κυβέρνηση χρησιμοποιεί κίνητρα, μηνύματα και τροφοδοτεί τα ΜΜΕ ανάλογα. Οι κυβερνήσεις, πίσω από κάθε σύγκρουση, προσπαθούν να πείσουν την κοινή γνώμη ότι ο πόλεμος είναι αναγκαίος και πως δεν υπάρχει άλλη επιλογή από το να δράσουν αποφασιστικά

εναντίον οποιασδήποτε απειλής. Πρόκειται για μια στρατηγική, ώστε να κτίσουν και να διατηρήσουν μια συναίνεση γύρω από τον ενδεδειγμένο τρόπο δράσης (Bagdikian, 2004).

Σύμφωνα με την έρευνα "The Media at War" της Susan Carruthers (2000), τα ΜΜΕ συνεργάζονται οικειοθελώς με το κράτος, το οποίο τα καθοδηγεί στην προπαγάνδα κατά τη διάρκεια του πολέμου, ενώ παίζουν ένα σημαντικό ρόλο στην υποκίνηση συμφερόντων. Μεταξύ των συμπερασμάτων της, η Carruthers κατέληξε ότι παρά τα όσα οι πολιτικοί και ο στρατός λένε στους πολίτες, παρά τις αλλαγές στις τεχνολογίες των μέσων, η δύναμη του κράτους στα Μέσα δεν φαίνεται να εξασθενεί, ενώ το κοινό ανέχεται τη διαφωνία και τις απαξιωτικές διαμαρτυρίες και διστάζει να εξετάσει πώς οι πόλεμοι παρουσιάζονται σε αυτούς που βρίσκονται στην άλλη πλευρά ή σε αυτούς που αρνούνται να πάρουν θέση. Επιπλέον, στη συγκεκριμένη έρευνα τονίζεται ότι οι δημοσιογράφοι έχουν την τάση να αγνοούν όσους δεν βρίσκονται στην εσωτερική πολιτική, ενώ φαίνεται ξεκάθαρα η προτίμησή τους στις πηγές που προέρχονται από τις ελίτ, με προβλέψιμα αποτελέσματα για την κάλυψη των ΜΜΕ (Carruthers, 2000).

Η συζήτηση για ενδεχόμενη επέμβαση στη Συρία είχε πάρει τεράστιες διαστάσεις, γι' αυτό μπορούμε να αντιληφθούμε την ύπαρξη ενός έντονου «πολέμου προπαγάνδας», ιδιαίτερα μετά την επίθεση με χημικά όπλα στις 21 Αυγούστου όπου υπήρχε έντονα η φημολογία ότι αμερικανικοί πύραυλοι αναμένονται να πέσουν στο έδαφος της Συρίας. Πόλεμος προπαγάνδας παρατηρήθηκε ανάμεσα στις ΗΠΑ, Ρωσία, Γαλλία και στην υπόλοιπη Ευρώπη, ενώ ο συγκεκριμένος πόλεμος χρονολογείται από το 2012 στα ΜΜΕ (Μποζανίνου, 2013). Σε αυτό το σημείο βλέπουμε την, ως ένα σημείο, εξαφάνιση της πραγματικότητας από τα ΜΜΕ (δηλαδή, τα ΜΜΕ παρουσιάζουν τον πόλεμο ως αναγκαίο «κακό», ως την μοναδική ευκαιρία να λυθεί το πρόβλημα της Συρίας, χωρίς να παρουσιάζουν εναλλακτικές λύσεις που σίγουρα υπάρχουν), αλλά και την έντονη αντίδραση από τα εναλλακτικά μέσα ενημέρωσης στην επικείμενη επέμβαση, τα οποία με τη σειρά τους συνέβαλαν σε μια διαμόρφωση της πραγματικότητας, που θεωρείται το τέλειο έγκλημα της σύγχρονης εποχής. Έτσι, επαληθεύεται ο κανόνας ότι η ψευδαισθηση είναι ο θεμέλιος λίθος των πάντων (Baudrillard, 1988). Τα εναλλακτικά μέσα ήταν αυτά που παρήγαγαν ανταγωνιστικά πλαίσια για την άρθρωση και τη διάδοση ενός αντιθετικού λόγου για τον ορισμό και την ερμηνεία της πραγματικότητας. Ο ρόλος των εναλλακτικών πηγών ενημέρωσης, τα οποία θεωρούνται ένα είδος ενημέρωσης ανεξάρτητο από τα επίσημα ΜΜΕ, αλλά και η σημασία τους πρόκειται να ερευνηθεί στη συνέχεια.

Τα ερευνητικά ερωτήματα που τίθενται στην παρούσα εργασία είναι τα εξής:

- 1) Ποια είναι τα διαφορετικά πλαίσια ερμηνείας που εισήχθησαν στη δημόσια σφαίρα γύρω από το θέμα της στρατιωτικής επέμβασης στη Συρία, τόσο στα ελίτ κυρίαρχα ΜΜΕ στις ΗΠΑ και στη Μεγάλη Βρετανία όσο και στα εναλλακτικά μέσα στο διαδίκτυο;
- 2) Ποιες είναι οι ομοιότητες και οι διαφορές μεταξύ κυρίαρχων και εναλλακτικών μέσων στην πλαισίωση του συγκεκριμένου θέματος;

Μέσα από τα ερωτήματα αυτά, θα ερευνηθεί ο ρόλος των κυρίαρχων και εναλλακτικών μέσων ως προς τη διαμόρφωση της δημόσιας συζήτησης, καθώς και οι αλληλεπιδράσεις μεταξύ τους. Επειδή το θέμα της στρατιωτικής επέμβασης στη Συρία είναι πρόσφατο, δεν έχει πραγματοποιηθεί ακόμα κάποιου είδους μελέτη όσον αφορά τα ΜΜΕ και πώς παρουσίασαν το συγκεκριμένο θέμα, σε αντίθεση με προηγούμενες στρατιωτικές επεμβάσεις, όπως αυτή στο Ιράκ (1991 και 2003) και στο Βιετνάμ (1960-1970), όπου εξαιτίας της διάστασης που πήραν υπάρχει αρκετό βιβλιογραφικό και ερευνητικό υλικό. Η συγκεκριμένη έρευνα, λόγω του ότι αναφέρεται σε ένα πρόσφατο γεγονός, μπορεί να θεωρηθεί ως μία μελέτη περίπτωσης που θα ενισχύσει και θα εμπλουτίσει την υπάρχουσα βιβλιογραφία, ενώ παράλληλα θα βοηθήσει τους ανθρώπους να αντιληφθούν πώς τα γεγονότα συμβαίνουν στα ΜΜΕ πριν συμβούν στην πραγματικότητα (βλ. Baudrillard, 1988).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

2.1 Τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης και η κατασκευή της πραγματικότητας

2.1.1 Φιλελεύθερες πλουραλιστικές προσεγγίσεις

Τα Μέσα πάντα αποτελούσαν βασική πηγή ορισμών και αναπαραστάσεων της πραγματικότητας, αλλά και ο χώρος όπου δημιουργούνται και εκφράζονται οι αξίες των κοινωνικών ομάδων. Επιπλέον, θεωρούνται ο βασικός μοχλός για την επίτευξη δημοσιότητας, καθώς και η βασική πηγή ενός οργανωμένου συστήματος εννοιολόγησης. Τα ΜΜΕ σε γενικές γραμμές είναι ένα εργαλείο επιρροής, ελέγχου, αλλά και καινοτομίας, ενώ προσπαθούν να ασκήσουν δύναμη με όρους συναίνεσης ή/και με κατασκευή νοημάτων (Castells, 2010). Το περιεχόμενο των ΜΜΕ, δηλαδή η λεγόμενη κατασκευή της πραγματικότητας, επηρεάζεται από τις σχέσεις που διαμορφώνονται μεταξύ των Μέσων-επιχειρήσεων και του κράτους (Castells, 2010).

Αρχικά, υπήρχε διαμάχη ανάμεσα στις προσεγγίσεις που υποστηρίζουν ότι τα ΜΜΕ αντικατοπτρίζουν την πραγματικότητα (φιλελεύθερο πλουραλιστικό μοντέλο) και εκείνων που θεωρούσαν ότι μεταποιούν την πραγματικότητα (κριτικές/ριζοσπαστικές προσεγγίσεις). Υπάρχουν διαφορετικές εκδοχές της φιλελεύθερης - πλουραλιστικής θεώρησης. Μια από αυτές τις εκδοχές τονίζει ότι τα ΜΜΕ, ως τέταρτη εξουσία, στοχεύουν στον έλεγχο και στην πίεση της πολιτικής εξουσίας και των δυσλειτουργιών του συστήματος προς όφελος του γενικού συμφέροντος, είτε παρουσιάζουν ένα «ουδέτερο πρότυπο καταγραφής της πραγματικότητας» (βλ. Κωνσταντινίδου, 1992).

Παρά τις διαφορίες των δύο προσεγγίσεων, δηλαδή του φιλελεύθερου πλουραλιστικού μοντέλου και των κριτικών ριζοσπαστικών προσεγγίσεων, ο πραγματικός στόχος των ΜΜΕ, είναι άλλος. Τα ΜΜΕ θεωρείται ότι προβάλλουν τους θεσμούς για να «καθρεφτίσουν» την κοινωνική πραγματικότητα, αλλά και την απευθείας επαφή που έχουμε εξαιτίας των Μέσων με τον κόσμο και με τα γεγονότα για τα οποία δεν μπορούμε να είμαστε αντικειμενικοί και να έχουμε δική μας άποψη.

Σύμφωνα με έρευνες που έγιναν (από δημοσιογράφους κυρίως), αποδείχθηκε ότι το περιεχόμενο των ΜΜΕ μπορεί να θεωρηθεί θετικό όταν τα ΜΜΕ παρουσιάζονται ως εκφραστές της αλήθειας, ή να θεωρηθεί αρνητικό όταν τα ΜΜΕ θεωρείται ότι διαστρεβλώνουν και αποκρύπτουν την αντικειμενική πραγματικότητα. Όσον αφορά τη θετική προσέγγιση, σύμφωνα με τον McQuail (1997, σ. 119-120), τα ΜΜΕ αποτελούν παράθυρο στον κόσμο και στα γεγονότα γύρω μας, που προεκτείνουν το βλέμμα μας και μας βοηθούν να γνωρίσουμε τον εαυτό μας και τον κόσμο γύρω μας. Ταυτόχρονα, αποτελούν κάποιου είδους «καθοδηγητή», «οδηγό» ή «ερμηνευτή» ο οποίος δίνει νόημα σε αποσπασματικά και δυσνόητα γεγονότα, ενώ δίνουν έμφαση σε αυτά που οι άνθρωποι θέλουν να δουν από τον κόσμο που τους περιβάλλει ή αντίθετα αυτό που θέλουν να στιγματίσουν ή να καταστείλουν. Με αυτόν τον τρόπο, οι ειδήσεις γίνονται αντιληπτές από το κοινό ως μια αμερόληπτη καταγραφή των σημαντικότερων γεγονότων, ενώ τα Μέσα εμφανίζονται ως αντιπρόσωποι της αλήθειας, που παρουσιάζουν την «ωμή πραγματικότητα» (Κωνσταντινίδου, 1992).

Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1970, κυρίαρχο ρόλο στην ανάλυση του πολιτισμικού ιδεολογικού και συμβατικού ρόλου των ΜΜΕ έπαιζαν οι κριτικές/ρίζοσπαστικές προσεγγίσεις. Μετά τη δεκαετία του 1980 στο προσκήνιο βγαίνουν δύο θεωρίες που αντιπαραβάλλονται. Η πρώτη αναφέρεται στην αναπαραγωγή της κυρίαρχης ιδεολογίας μέσα από την παραγωγή μηνυμάτων των ΜΜΕ. Με λίγα λόγια, υποστηρίζει ότι τα κανονιστικά πρότυπα που προτείνονται από τα ΜΜΕ, ανάλογα με τη σημασία που δίνεται από το ίδιο το Μέσο, υιοθετούνται από το κοινό ή έχουν τουλάχιστον την τάση να υιοθετηθούν για την προβολή μιας δικής του εκδοχής της πραγματικότητας. Σύμφωνα με τη δεύτερη θεωρία, αναφέρεται πως το κοινό των ΜΜΕ αποτελείται από διαφορετικές κοινωνικές κατηγορίες, οι οποίες, αναλόγως, διαμορφώνουν τις δικές τους αντιστάσεις και διαπραγματεύσεις στην κυρίαρχη ιδεολογία (Κωνσταντινίδου, 1992).

Όσον αφορά την αρνητική πλευρά των ΜΜΕ, τονίζεται ότι πιθανόν να μας αποκόπτουν από την πραγματικότητα, προωθώντας μια συνειδητή, σκόπιμη διαστρέβλωση της πραγματικότητας και αποκρύπτουν με φραγματικές διαδικασίες την αλήθεια για προπαγανδιστικούς σκοπούς (πόλεμος Βιετνάμ, διαφθορά πολιτικών κ.λπ.) σε βάρος σημαντικών γεγονότων. Σε αυτές τις περιπτώσεις, το περιεχόμενο των ΜΜΕ αναλύεται ως να είναι κατά κάποιο τρόπο ψευδές σε σχέση με το «πραγματικά πραγματικό»(Bennett, 1982 στο Κωνσταντινίδου 1992). Όπως αναφέρει ο T. Bennett, υπάρχουν ΜΜΕ που παραμορφώνουν, δηλαδή είναι ψευδείς καθρέφτες της πραγματικότητας, αλλά υπάρχουν και άλλα ΜΜΕ που αντικατοπτρίζουν την πραγματικότητα έτσι όπως πραγματικά είναι(Bennett, 1982 στο Κωνσταντινίδου 1992).

συγκεκριμένη παρατήρηση δήλωσε πως το κοινό μπορεί να δει μόνο τη διαμεσολαβημένη από τα ΜΜΕ πραγματικότητα, αφού τα ΜΜΕ δημιουργούν «εικόνες μέσα στο κεφάλι μας».

Ακόμα μια σημαντική θεωρία, η οποία αφορά τα ΜΜΕ είναι η θεωρία περί ηγεμονίας του Gramsci (1971). Ο Gramsci έγραψε πως ηγεμονία θεωρείται η επιδεξιότητα μιας τάξης, η οποία μέσα από μια σφαιρική ιδιαίτερη πολιτικό-ιδεολογική λειτουργία εκμεταλλεύεται τα συμφέροντα άλλων κοινωνικών ομάδων, υποδεέστερων, και τα προσαρμόζει στα δικά της. Παράλληλα, η συγκεκριμένη τάξη φαίνεται να συμπιγνύει τα υποτιθέμενα «κοινά» αυτά συμφέροντα, ώστε να πρεσβεύουν το γενικό συμφέρον του λαού-έθνους. Μέσα από αυτή τη διαδικασία δημιουργείται μια κοινή κοσμοαντίληψη για το κοινό. Έτσι, οι ορισμοί που δίνονται για την πραγματικότητα, σύμφωνα με τη θεωρία της ηγεμονίας, ευνοούν την άρχουσα μερίδα και θεσμοθετούνται στην πολιτική ζωή και στο κράτος, έτσι ώστε να προτείνεται μια πρωταρχική βιωμένη πραγματικότητα για τις κυριαρχούμενες τάξεις. Συμπερασματικά, η ηγεμονική διαδικασία μπορεί να θέσει τα όρια, είτε νοητικά είτε δομικά, μέσα στα οποία οι κυριαρχούμενες τάξεις ζουν και αντιλαμβάνονται το γεγονός της κυριαρχίας τους (Mouffe, 1986).

Ένας άλλος παράγοντας που αναλύουν κριτικές προσεγγίσεις που εστιάζουν στην πολιτική οικονομία των ΜΜΕ είναι το ιδιοκτησιακό καθεστώς τους. Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται αύξηση της παγκόσμιας κυριαρχίας λίγων πολυεθνικών εταιρειών, ενώ τα ΜΜΕ φαίνεται να συγκεντρώνονται σε λίγα χέρια τόσο σε εθνικό, όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο (Καλογηράτου, 2004, σελ.15-16). Ο Νόαμ Τσόμσκι υποστηρίζει ότι τα ΜΜΕ, και κυρίως τα ΜΜΕ στις ΗΠΑ, είναι φερέφωνα των συμφερόντων των κυρίαρχων πολιτικών και οικονομικών ομάδων. Φαίνεται, ακόμα, ότι τα ΜΜΕ εξαρτώνται από την πολιτική και οικονομική εξουσία, γεγονός που τα κάνει να προσιδιάζουν περισσότερο σε όργανα προπαγάνδας παρά ενημέρωσης (Chomsky, 1988).

2.1.3 Η πρόσληψη στην επικοινωνιακή διαδικασία

Η πρόσληψη των μηνυμάτων από το κοινό και η επίδραση που ασκούν έχουν πυροδοτήσει τον προβληματισμό των πολιτικών, των εκπαιδευτικών, της κοινής γνώμης και των μελετητών της μαζικής επικοινωνίας. Την περίοδο του 1940-1960 τίθεται για πρώτη φορά το θέμα της διαφοροποίησης του κοινού, της επιλεκτικής έκθεσης, της επιλεκτικής αντίληψης και της επιλεκτικής συγκράτησης μηνυμάτων (βλ. Σεραφετινίδου, 1987, σ. 341). Στη συνέχεια, βγαίνει στο προσκήνιο και η ανάπτυξη των προσεγγίσεων των «χρήσεων και ικανοποιήσεων» (uses and gratifications approach) (McQuail, 1997, σ. 483 Σεραφετινίδου 1987, σ. 347-351). Η προσέγγιση των χρήσεων και ικανοποιήσεων πρόεκυψε από την αντίληψη ότι η «χρήση» των ΜΜΕ αποτελεί

περισσότερο αλληλοδραστική διαδικασία, η οποία συνδυάζει το περιεχόμενο των μέσων, τις προσωπικές ανάγκες, τις αντιλήψεις, τους ρόλους, τις αξίες και το κοινωνικό πλαίσιο μέσα στο οποίο βρίσκεται και λειτουργεί ένα άτομο (McQuail, 1997, σ. 483). Σύμφωνα με το πλαίσιο αυτό, δίνεται έμφαση στην ενεργό συμμετοχή του δέκτη/κοινού στη σχέση του με τα ΜΜΕ. Στο πλαίσιο των Πολιτισμικών Σπουδών, ο Hall ασχολήθηκε με την πρόσληψη των μηνυμάτων από το κοινό, επισημαίνοντας ότι οι αναγνώστες δημιουργούν τα δικά τους μηνύματα. Ο μελετητής εισηγείται τρεις τύπους αποκωδικοποίησης ή ανάγνωσης των κειμένων της τηλεόρασης που αναλογούν στην ανταπόκριση του αναγνώστη σύμφωνα με την κοινωνική του θέση και όχι στο πώς είναι διαμορφωμένο το κείμενο: 1) την προτιμητέα ανάγνωση που αναφέρεται στην κυρίαρχη ηγεμονική ανάγνωση, όπου ο αναγνώστης δέχεται το κείμενο σύμφωνα με τις πεποιθήσεις του συντάκτη, 2) τη διαπραγματεύσιμη ανάγνωση όπου αναγνωρίζεται η νομιμότητα των κυρίαρχων κωδίκων, αλλά η αποκωδικοποίηση γίνεται σύμφωνα με την κοινωνική κατάσταση του αναγνώστη, και 3) η αντιτιθέμενη ανάγνωση, μέσα από την οποία κατασκευάζεται μια ριζοσπαστική αποκωδικοποίηση που εναντιώνεται στην προτιμητέα ανάγνωση γιατί απορρέει από ένα αντιθετικό, εναλλακτικό σύστημα (Hall, 1980, στο Κωνσταντινίδου, 1992). Σημαντικά στοιχεία που βοηθούν στην αντίσταση του κοινού, ακόμα και όταν αναγνωρίζεται η πρόθεση του Μέσου να εστιάσει στην πολυσημία σε μια προτιμητέα μονοδιάστατη σημασία που υπηρετεί την κυρίαρχη ιδεολογία (Fiske, 1987), είναι οι κοινωνικές ταυτότητες, οι πολιτικές ή τοπικές κουλτούρες κλπ.

Επομένως, ο ορισμός της πραγματικότητας εξαρτάται και από τον ίδιο τον δέκτη, όχι μόνο από το μέσο, δηλαδή από τον τρόπο με τον οποίο το κοινό αποκωδικοποιεί το μήνυμα και πώς το ερμηνεύει, ποιο είναι το μήνυμα που γίνεται αντιληπτό κατά τη διάρκεια μετάδοσης της είδησης, την αντίδραση του αποδέκτη στο μήνυμα, αλλά και άλλες αποφάσεις που λαμβάνονται βασιζόμενες στο περιεχόμενο που μεταδίδεται (Καλογηράτου, 2004, σελ.15-16). Ωστόσο, ο τρόπος με τον οποίο, τα ΜΜΕ μεταδίδουν τις πληροφορίες και τις ειδήσεις επιδρά καθοριστικά στην ερμηνεία της πραγματικότητας (Λαμπροπούλου, 1999 στο Μαλκογιώργου, 2011). Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η τηλεόραση, η οποία δεν αντικατοπτρίζει την «αντικειμενική πραγματικότητα», αλλά μια διαμεσολαβημένη εκδοχή της (Bennett, 1990).

2.1.4 Τα ΜΜΕ και ο πόλεμος

Η ιστορία των ΜΜΕ όσον αφορά τον πόλεμο έχει δείξει αρκετές φορές (ειδικά για τις ΗΠΑ) ότι όταν η χώρα ξεκινά ένα πόλεμο το ίδιο κάνουν και οι οργανισμοί που απαρτίζουν τα ΜΜΕ. Το γεγονός αυτό χαρακτηρίζεται ως πατριωτισμός, ενώ οι πολίτες αγνοούν σοβαρές πληροφορίες. Παράλληλα, τα μέσα χρησιμοποιούν πηγές από την κυβέρνηση για τις ειδήσεις εν καιρώ πολέμου,

ως συνήθη τακτική για να εμφανιστούν αντικειμενικά. Συνήθως, οι πηγές αυτές, οι οποίες θεωρούνται έγκυρες από τους δημοσιογράφους, παρουσιάζουν μέρος της αλήθειας ή αποκρύπτουν πληροφορίες που μπορεί να θίξουν τους ίδιους ή τους οργανισμούς που αντιπροσωπεύουν (Bagdikian, 2004, σελ. 12). Στην έρευνα θα αναφερθούν μελέτες που αφορούν άλλους πολέμους που «έγραψαν ιστορία». Δύο πόλεμοι που θεωρούνται ορόσημα είναι ο πόλεμος στο Βιετνάμ (1960-1970) και στο Ιράκ (1991 και 2003).

2.1.4.1 Ο Πόλεμος στο Βιετνάμ

Ο πόλεμος στο Βιετνάμ θεωρείται αξιοσημείωτο γεγονός, αφού ήταν ο πρώτος «τηλεοπτικός πόλεμος», καθώς τα ΜΜΕ για πρώτη - και τελευταία φορά - δεν ελέγχονται από την κυβέρνηση. Τα γεγονότα ήταν αρκετά δραματοποιημένα, ενώ αντί για τον πατριωτισμό που ήθελε να μεταδώσει η κυβέρνηση στον κόσμο κατέληξαν τα ΜΜΕ να παρουσιάζουν τη φρίκη του πολέμου (Hallin, 1989, σελ. 3). Σύμφωνα με τον Richard Nixon: «Ο πόλεμος στο Βιετνάμ περιπλέχθηκε από παράγοντες που δεν είχαν εμφανιστεί ξανά σε πολέμους που πραγματοποίησε η Αμερική. Τα Αμερικανικά ΜΜΕ εμφανίστηκαν για να κυριαρχήσουν στην εγχώρια κοινή γνώμη. Ο πόλεμος περιγραφόταν στα βραδινά δελτία ειδήσεων και στις πρωινές εκδόσεις των εφημερίδων. Έτσι, αναφερόταν κάθε λεπτομέρεια από τις μάχες, αλλά ο σκοπός του πολέμου δεν είχε αναφερθεί στο κοινό. Περισσότερο από ποτέ η τηλεόραση έδειξε τον ανθρώπινο πόνο, αλλά και τις θυσίες που απαιτεί ένας πόλεμος.» (Hallin, 1989, σελ. 181).

Η σχέση των ΜΜΕ και της κυβέρνησης κατά τη διάρκεια του συγκεκριμένου πολέμου ήταν συγκρουσιακή: τα ΜΜΕ αντέκρουαν τη θετική πλευρά του πολέμου, την οποία ήθελαν να προβάλλουν οι αξιωματούχοι του κράτους. Τελικά, η άποψη που επικράτησε στο κοινό ήταν αυτή των δημοσιογράφων, η οποία βοήθησε να δοθεί ένα τέλος στην εμπλοκή της Αμερικής στον πόλεμο. Το γεγονός αυτό οδήγησε στην άποψη ότι η τηλεόραση κατάφερε να αλλάξει την πολιτική δυναμική που έχει ένας πόλεμος που μεταδίδεται τηλεοπτικά, με αποτέλεσμα να μην μπορεί να νομιμοποιηθεί στη συνείδηση του κοινού. Έτσι, με παράδειγμα τον πόλεμο του Βιετνάμ κυβερνήσεις ανά το παγκόσμιο, όπως π.χ. αυτή της Μεγάλης Βρετανίας κατά τον πόλεμο των Φόκλαντς, άρχισαν να ασκούν αυστηρό έλεγχο όσον αφορά την κάλυψη των ειδήσεων από τα ΜΜΕ, για να μην μπορούν να επηρεάσουν το κοινό. Αλλά και οι ΗΠΑ, έχοντας υπόψη το παράδειγμα με το Βιετνάμ, απέκλεισαν τα Μέσα από την κάλυψη της εισβολής στη Γρανάδα (Hallin, 1989, σελ. 3-4).

Η τέταρτη εξουσία παρήγαγε μια δραματική αλλαγή στην κάλυψη του πολέμου στο Βιετνάμ, δηλαδή μια κάλυψη πιο κριτική και πιο αρνητική, αν και η κυβέρνηση προσπαθούσε να περιορίσει αυτή την αλλαγή. Η κάλυψη των ειδήσεων που αφορούσαν στον συγκεκριμένο πόλεμο με το πέρασμα του χρόνου ήταν λιγότερο θετική από ότι στις αρχές, αλλά όχι τόσο αρνητική όσο πιστεύεται ότι είναι σήμερα (Hallin, 1989, σελ. 10). Επιπλέον, δεν είχαν όλα τα ΜΜΕ την ίδια συμπεριφορά απέναντι στον πόλεμο στο Βιετνάμ, καθώς θα δούμε ότι ένα λαϊκό μέσο παρουσιάζει διαφορετικά τα γεγονότα από ότι ένα μέσο με κύρος. Η κάλυψη του πολέμου σε ένα φιλελεύθερο μέσο υψηλού κύρους, όπως, οι New York Times, ήταν πολύ διαφορετική από την κάλυψη που προσέφερε ένα συντηρητικό μέσο, όπως η εφημερίδα Chicago Tribune ή διάφορες μικρές τοπικές εφημερίδες. Επιπλέον, διαφορετική κάλυψη του πολέμου γινόταν σε ένα μεγάλο τηλεοπτικό δίκτυο και διαφορετική σε ένα τοπικό ραδιοτηλεοπτικό σταθμό. Όποιος παρακολουθούσε τα γεγονότα μέσω των New York Times και της News Week είχε πιο κριτική σκέψη (Hallin, 1989, σελ. 11).

2.1.4.2 Ο Πόλεμος στο Ιράκ (1991 και 2003)

Ο πόλεμος στο Ιράκ, τόσο το 1991 όσο και το 2003, είχε καλυφθεί από μια συγκεκριμένη πλευρά, αυτή που ήθελε να παρουσιάσει η Αμερικανική κυβέρνηση. Στις 16 Ιανουαρίου του 1991, οι ΗΠΑ ξεκινούν στρατιωτική επιχείρηση ενάντια στο Ιράκ. Οι Ηνωμένες Πολιτείες χρησιμοποιούν τη δικαιολογία ότι όλα αυτά γίνονται για την απελευθέρωση του Κουβέιτ και για να αποκατασταθεί η ειρήνη και η δημοκρατία.

Με αυτό τον πόλεμο, οι ΗΠΑ ήθελαν να αποδείξουν ότι είναι ίσως η μόνη παγκόσμια υπερδύναμη, κυρίως σε στρατηγικούς τομείς, αφού η Σοβιετική Ένωση κατέρρευε. Μετά από τον πρώτο πόλεμο στον Περσικό Κόλπο, οι ΗΠΑ ίδρυσαν μόνιμο στρατό και δημιούργησαν πολεμικές βάσεις για την Αμερικανική Πολεμική Αεροπορία στον Περσικό Κόλπο (Revolution, 2005).

Στον πόλεμο του 1991, τα ΜΜΕ βρίσκονταν υπό πλήρη στρατιωτικό έλεγχο. Σε αντίθεση με το Βιετνάμ, εδώ έγινε επιλογή συγκεκριμένων δημοσιογράφων που θα μετέδιδαν τα γεγονότα από το στρατιωτικό μέτωπο, ενώ οι δημοσιεύσεις για τον πόλεμο γίνονταν μόνο με ειδικές άδειες. Η μεταμοντέρνα προσέγγιση των ΜΜΕ παρατηρεί ότι το πραγματικό συμβάν εξαφανίζεται από αυτοαναφερόμενες απεικονίσεις. Έτσι, ως κοινό που παρακολουθεί τις εξελίξεις καταλήγουμε να ζούμε σε μια υπέρ-πραγματικότητα, η οποία έχει τη βάση της σε εικόνες και σε τεχνολογικά μέσα και αντικαθιστά την πραγματική ζωή. Σύμφωνα με τον Jean Baudrillard (1988), ο οποίος

υποστηρίζει την άποψη αυτή, ο πόλεμος στον Περσικό κόλπο το 1991, δεν έγινε ποτέ, με βάση τη συγκεκριμένη λογική (Καλογηράτου, 2004).

Τα ΜΜΕ γίνονται πιο επιθετικά όσον αφορά τις ειδήσεις για τον πόλεμο, καθώς διακρίνεται έντονος ανταγωνισμός μεταξύ τους για το ποιο μέσο θα προλάβει να βγάλει πρώτο μια είδηση, καθώς βλέπουμε να υπακούουν πειθήνια στις εντολές της κυβέρνησης. Παράλληλα, χρησιμοποιήθηκαν απλοϊκές αναπαραστάσεις, ενώ παρατηρείται η δαιμονοποίηση του εχθρού και ηρωοποίηση του Αμερικανικού στρατού. Ακόμα, προωθείται ο πατριωτισμός, τόσο από σοβαρά μέσα, όσο και από tabloid εφημερίδες (Tumber & Palmer, 2004, σελ.3-4).

Στην πολεμική σύρραξη στο Ιράκ (19 Μαρτίου-1^η Μαΐου 2003) πραγματοποιήθηκε η μεγαλύτερη δημοσιογραφική κάλυψη σε παγκόσμιο επίπεδο από οποιαδήποτε άλλη πολεμική σύρραξη στην ιστορία. Στον πόλεμο στο Ιράκ, έχουμε περίπου το ίδιο σενάριο με αυτό που επικρατεί στη συζήτηση για τη στρατιωτική επέμβαση στη Συρία. Η Αμερικανική κυβέρνηση επικαλέστηκε τη χρήση μαζικών όπλων καταστροφής από την Ιρακινή κυβέρνηση (Chauhan, 2003, σελ.15-20).Για πρώτη φορά στον πόλεμο λαμβάνουν μέρος για κάλυψη των θεμάτων δημοσιογράφοι ενσωματωμένοι σε στρατεύματα. Αυτό γίνεται λόγω του ότι οι νέες τεχνολογίες παρείχαν μια αμεσότητα μετάδοσης των γεγονότων που δεν είχε επαναληφθεί ξανά σε άλλο πόλεμο. Έτσι, ο συγκεκριμένος πόλεμος αντιμετωπίστηκε ως μια ευκαιρία κάλυψης της πραγματικότητας του πολέμου (Καλογηράτου, 2004). Στην παρουσίαση του πολέμου από τα ΜΜΕ σημαντικό ρόλο έπαιξαν οι ειδικοί αναλυτές που εμφανίζονταν σε δελτία ειδήσεων, κυρίως, για να υποστηρίξουν την κυβέρνηση. Παρατηρείται, επίσης, χρήση ειδικού λόγου και ρητορικής, αλλά και παρουσίαση γεγονότων που δεν ίσχυαν για να ενισχύσουν τον πατριωτισμό. Επιπλέον, φαίνεται να υπάρχει μια σχέση μεταξύ του Λευκού Οίκου και των ΜΜΕ. Η κυβέρνηση κατάφερε να επέμβει στην ημερήσια διάταξη των μέσων, έτσι ώστε οι ειδήσεις του πολέμου, και γενικά ο πόλεμος ως μόνη λύση να δεσπόζει στα κυρίαρχα μέσα. Ο όρος «τρομοκρατία» τη συγκεκριμένη περίοδο κυριάρχησε τόσο σε ραδιοτηλεοπτικά μέσα, όσο και σε έντυπα μέσα.

Τα Μέσα ενημέρωναν και δημοσιοποιούσαν επιλεκτικά ειδήσεις, ενώ τα μηνύματα που έβγαιναν προς τα έξω ήταν προσχεδιασμένα και ήταν γνωστά ως “The line of the day” (“Η γραμμή της ημέρας”) (Καλογηράτου, 2004).Ένας από τους λόγους που τα ΜΜΕ δεν στάθηκαν κριτικά απέναντι στην αμερικανική κυβέρνηση κατά την κάλυψη του πολέμου στο Ιράκ το 2003 ήταν ο τεράστιος ανταγωνισμός που παρατηρήθηκε μέσα στα ΜΜΕ για το ποιος θα προλάβει να μεταδώσει την είδηση. Έτσι, οι συντελεστές των εκπομπών μετέδιδαν εικόνες και πληροφορίες τις οποίες δεν είχαν εξακριβώσει ή επεξεργαστεί. Γι’ αυτό το λόγο οι πληροφορίες άλλαζαν συνεχώς. Τα ΜΜΕ θυσίασαν την αξιοπιστία τους στο βωμό της τηλεθέασης τους εξαιτίας των ειδήσεων

που προέβαλλαν. Σε αυτό το σημείο παρατηρείται η προπαγάνδα που γίνεται εν καιρώ πολέμου. Οι λανθασμένες και ανεπιβεβαίωτες πληροφορίες που μεταδίδονταν έπαιρναν διαστάσεις προπαγάνδας και είχαν σκοπό να ρίξουν το ηθικό των αντιπάλων και να παραπληροφορήσουν όσους δεν ήξεραν τι συνέβαινε ακριβώς. Στο συγκεκριμένο πόλεμο αποδείχθηκε περίτρανα ότι τα αμερικανικά ΜΜΕ υποστήριζαν την αμερικανική κυβέρνηση στις ειδήσεις και πληροφορίες που προέβαλλαν (Καλογηράτου,2004). Άλλωστε, σύμφωνα με τον Lasswell: «η προπαγάνδα είναι το νέο όργανο που θα συγκολλήσει εκατομμύρια ανθρώπους σε μια συγχωνευμένη μάζα, η οποία μισεί τη θέληση και την ελπίδα» (Lasswell, 1927 στο Bagdikian, 2004, σελ. 25).

Άλλο σημαντικό στοιχείο, το οποίο έθεσε σε δοκιμασία την αντικειμενικότητα των ΜΜΕ ήταν η αποτίμηση των αμερικανικών στρατιωτικών ενεργειών από τα δελτία ειδήσεων. Υπήρχαν διαφορές στην κάλυψη του πολέμου μεταξύ των κρατικών και ιδιωτικών καναλιών. Αυτές οι διαφορές εντοπίστηκαν στα πλαίσια των προσπαθειών των ιδιωτικών καναλιών για τον εντοπισμό του κοινού, έτσι ώστε να κερδίσουν τον πόλεμο της τηλεθέασης. Επιπρόσθετα, εντοπίστηκαν διαφορές στην αντιμετώπιση από τα ΜΜΕ κάθε κράτους και στην απεικόνιση του Αμερικανού προέδρου George W. Bush. Για παράδειγμα, τα γερμανικά Μέσα και το BBC, σε αντίθεση με τα αμερικανικά, δεν εξέφρασαν τόσο μεγάλη αποδοχή στον πρόεδρο και αρχηγό των στρατευμάτων των ΗΠΑ (Καλογηράτου, 2004).

Εάν προσπαθήσουμε να συγκρίνουμε την πραγματικότητα που παρουσίαζε το CNN (αμερικανικό δίκτυο) και το Al Jazeera (αραβικό δίκτυο) θα ήταν σαν να παρακολουθούμε δύο διαφορετικούς πολέμους. Το CNN υποστήριζε καθαρά την αμερικανική πλευρά, ενώ οι πιο συχνά χρησιμοποιημένοι όροι ήταν ‘‘ο πόλεμος στο Ιράκ’’ και ‘‘επιχείρηση Ιρακινής απελευθέρωσης’’, ενώ το Al Jazeera έκανε λόγο για ‘‘πόλεμο ενάντια στο Ιράκ’’. Το Al Jazeera, επίσης, χαρακτήριζε τους Αμερικανούς ως «εισβολείς» ή «δυνάμεις εισβολής», και όχι ως «επιθετικές δυνάμεις» όπως τις χαρακτήριζαν τα άλλα αραβικά μέσα ή «συμμαχικές δυνάμεις», όπως τις αποκαλούσε το CNN (Καλογηράτου 2004).

Η εμπειρική έρευνα που πραγματοποιήθηκε στον πόλεμο στο Ιράκ (2003) επαλήθευσε την άποψη ότι τα διάφορα ΜΜΕ αναδεικνύουν εικόνες της πραγματικότητας συμπληρωματικές ή ανταγωνιστικές μεταξύ τους. Έτσι, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι η μερική προβολή και αναπαραγωγή της πραγματικότητας αποδεικνύει ότι ζούμε σε μια ψευδαίσθηση (Καλογηράτου, 2004).

2.2 Τα εναλλακτικά Μέσα

2.2.1 Ο ορισμός των εναλλακτικών μέσων.

Τα κυρίαρχα ΜΜΕ λειτουργούν ενσωματωμένα σε οικονομικό, πολιτικό και πολιτιστικό περιβάλλον είτε πρόκειται για τοπικό, εθνικό, περιφερειακό ή διεθνές επίπεδο. Τα εναλλακτικά μέσα φαίνεται να είναι χτισμένα πάνω στα συμμετοχικά μοντέλα για μια άμεση και αντιπροσωπευτική δημοκρατία. Τα εναλλακτικά μέσα τονίζουν την πραγματική συμμετοχή των πολιτών και την ενεργή συμμετοχή τους στη δημοκρατία (Barber, 1984 στο Bailey & Cammaerts & Carpentier, 2008, σελ. 21). Τέτοιου είδους συμμετοχικά μοντέλα επικρίνουν το ριζικό διαχωρισμό των πολιτών από την εξουσία, ενώ μόνο η ύπαρξη αντιπροσωπευτικών θεσμών σε εθνικό επίπεδο δεν εκπροσωπεί πλήρως τη δημοκρατία, αλλά ούτε τη μέγιστη δυνατή συμμετοχή από όλους τους ανθρώπους σε επίπεδο κοινωνικοποίησης (Bailey & Cammaerts & Carpentier, 2008).

Όταν μιλάμε για εναλλακτικά μέσα, εννοούμε τη χρήση μικρής κλίμακας μέσων τα οποία επικρατούν σε αντίθεση με μεγάλα ιδρύματα μέσων με αδιαφοροποίητο περιεχόμενο (McQuail, 1987: 88). Σύμφωνα με το μοντέλο της δομικής προπαγάνδας των ΜΜΕ (Herman&Chomsky, 1988), ορισμένες ιδέες και θέματα αποκλείονται από τα ΜΜΕ. Αυτός θεωρείται και ο ρόλος των εναλλακτικών Μέσων, δηλαδή, να αμφισβητούν, να ασκούν κριτική ή να προσπαθούν να αλλάξουν κυρίαρχους, αναμενόμενους ή κοινά αποδεκτούς τρόπους κοινωνικής οργάνωσης, πολιτισμού και πολιτικής (Lienrouw, 2011). Ένας από τους στόχους της εργασίας είναι να μελετηθεί αν τελικά τα εναλλακτικά Μέσα ήταν αντιθετικά ως προς τις απόψεις των κυρίαρχων ΜΜΕ για τη στρατιωτική επέμβαση. Σύμφωνα με τον Chris Atton (2002), τα εναλλακτικά μέσα έχουν προωθήσει τις εναλλακτικές φωνές για διάφορα θέματα τόσο κοινωνικά, όσο και πολιτικά. Είναι αυτά που αποτελούν μεγάλο τμήμα της σημερινής επικοινωνίας και τα οποία ενεργοποιήθηκαν με τη βοήθεια του διαδικτύου. Τα συγκεκριμένα μέσα χρησιμοποιούνται για τη δημιουργία κοινωνικών οργανώσεων αφήνοντας πίσω τη μονόδρομη επικοινωνία και τις δημοσιεύσεις ενός μόνο ατόμου, αυτού δηλαδή που είχε στα χέρια του εξουσία. Οι πολίτες φαίνεται, πλέον, να μπορούν να απορρίψουν, να τα αμφισβητήσουν αλλά και να ασκήσουν κριτική στα μηνύματα των ΜΜΕ. Τα εναλλακτικά μέσα ενημέρωσης μπορεί να χαρακτηριστούν ως ένα «συνηθισμένο» μέρος της κοινωνίας των πολιτών και ένα από τα πολλά είδη των οργανισμών που δραστηριοποιούνται στον τομέα της κοινωνίας των πολιτών. Επιπλέον, χαρακτηρίζονται ως ο εκδημοκρατισμός των μέσων μαζικής ενημέρωσης (Wasko και Mosco, 1992 στο Bailey & Cammaerts & Carpentier, 2008).

κυρίαρχων μέσων ενημέρωσης λόγω των προβλημάτων που προκύπτουν στα ΜΜΕ σε περιόδους πολέμου, αλλά και εξαιτίας της αντιπαράθεσης με άλλες ηγεμονικές πρακτικές, δηλαδή το ιδεολογικό πρότυπο του πολέμου που πρέπει να ακολουθήσουν τα ΜΜΕ σε περιόδους ένοπλης σύγκρουσης (Bailey et al., 2008). Τα εναλλακτικά μέσα στον πόλεμο του Ιράκ προσέφεραν μια αντι-ηγεμονική πρακτική, εστιάζοντας κυρίως στα θύματα του Ιράκ. Το πιο γνωστό ιστολόγιο κατά τη διάρκεια του πολέμου στο Ιράκ ήταν αυτό του Salam Pax, γνωστού και ως Baghdad Blogger. Το συγκεκριμένο ιστολόγιο προσέφερε μια εναλλακτική και εξατομικευμένη αφήγηση μέσα από το Ιράκ, διαφορετική από αυτή που προέβαλλαν τα κυρίαρχα ΜΜΕ (στο Bailey et al., 2008). Βλέπουμε, λοιπόν, ότι το διαδίκτυο ήταν αυτό που βοήθησε και βοηθά στη διάδοση ενός αντιθετικού λόγου που αφορούσε τον πόλεμο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

3.1 Επιλογή δείγματος

Επιλέχθηκαν δύο κυρίαρχα ΜΜΕ στα οποία η προβολή και η επιλογή ειδήσεων γίνεται με τέτοιο τρόπο, ώστε να διαμορφώνουν την κοινή γνώμη και γενικά την πολιτική πραγματικότητα. Με τη χρήση του καθορισμού της θεματολογίας, τα ΜΜΕ μπορούν να στρέψουν την προσοχή του κοινού σε κάποια θέματα τα οποία θεωρούνται σημαντικά, επηρεάζοντας και τα λιγότερο εμβληματικά ΜΜΕ (Entman, 1993). Όσον αφορά τα εναλλακτικά μέσα (δηλαδή εν προκειμένω τις ομάδες στο Facebook), αυτά επιλέχθηκαν με βάση την επιρροή τους στο διαδίκτυο, αφού, διάφορες ακτιβιστικές και πολιτικές ομάδες άδραξαν την ευκαιρία και εκμεταλλεύτηκαν το διαδίκτυο για την οργάνωσή τους.

Συγκεκριμένα, μελετήθηκαν δύο κυρίαρχα ΜΜΕ, τα οποία έχουν αποδειχθεί επανειλημμένα στο παρελθόν θεμελιώδη ως προς την επιρροή τους στο κοινό αλλά και στα υπόλοιπα ΜΜΕ. Το πρώτο ΜΜΕ είναι η εφημερίδα New York Times. Η New York Times είναι μια εφημερίδα με κύρος, και μια από τις δημοφιλέστερες και πιο επιτυχημένες εφημερίδες στις ΗΠΑ και παγκοσμίως. Ως ιδιωτικό ΜΜΕ, μέχρι πρόσφατα θεωρείτο η εφημερίδα με τη μεγαλύτερη επιρροή στις ΗΠΑ. Σύμφωνα με τα σημερινά δεδομένα, αφού ζούμε στην εποχή του διαδικτύου, η ιστοσελίδα της συγκεκριμένης εφημερίδας είναι ένας από τους δημοφιλέστερους διαδικτυακούς χώρους. Σε όρους αναγνωσιμότητας, η ιστοσελίδα των New York Times δέχεται περισσότερους από 30 εκατομμύρια επισκέπτες το μήνα. Επιπλέον, θεωρείται ως η «εφημερίδα των ρεκόρ», αφού έχει σπάσει αρκετές φορές τόσο το ρεκόρ των πωλήσεων αλλά και των αναγνωστών της (Wikipedia, 2013).

Το δεύτερο μέσο που επιλέχθηκε είναι το BBC News. Το BBC News, ως δημόσιο Μέσο, αποτελεί επιχειρησιακό κομμάτι του τμήματος British Broadcasting Corporation και είναι υπεύθυνο για τη μετάδοση ειδήσεων, ενώ έχει τη βάση του στη Μεγάλη Βρετανία. Αποτελεί ένα από τα κυρίαρχα ΜΜΕ ανά τον κόσμο, γιατί θεωρείται ότι μεταδίδει ακριβείς και πλήρεις πληροφορίες. Είναι το μεγαλύτερο τμήμα ειδήσεων στον κόσμο (Wikipedia, 2013). Όπως και το προηγούμενο ΜΜΕ, έτσι και το BBC πορεύεται με τα δεδομένα της εποχής, καθώς παρέχει και online δημοσιογραφική κάλυψη των ειδήσεων στο διαδικτυακό χώρο: www.bbc.co.uk.

Όσον αφορά τις εναλλακτικές πηγές ενημέρωσης, επιλέχθηκε το κίνημα ‘Occupy Wall Street’, και συγκεκριμένα οι ομάδες στο Facebook ‘Occupy Syria’ και ‘I bet I can find 10 million people opposed to war on Syria’. Το Facebook επιλέχθηκε ως ένα μέσο εναλλακτικής πληροφόρησης γιατί εντός του δραστηριοποιούνται διάφορα κοινωνικά και πολιτικά κινήματα. Στόχος των κοινωνικών κινημάτων που αναπτύσσονται στο Facebook είναι η διεύρυνση της κοινωνικής τους ισχύος και η μείωση της κοινωνικής τους αδυναμίας, καθώς το Facebook θεωρείται πλέον ως το πιο επιτυχημένο μέσο κοινωνικής δικτύωσης με εκατομμύρια χρήστες ανά το παγκόσμιο. Μέσω του Facebook διάφοροι πολίτες παγκοσμίως ενώνονται μεταξύ τους σε μια ενεργητική συλλογικότητα. Με αυτό τον τρόπο, το Facebook μας βοηθά να ‘ρίξουμε’ μια ματιά στην εναλλακτική παρουσίαση των γεγονότων μέσα από τα κινήματα που αναπτύσσονται. Ωστόσο, πρέπει να τονιστεί ότι το Facebook δεν επιλέχθηκε – ούτε θεωρείται – εναλλακτικό μέσο *per se* στο σύνολό του, δεδομένου του εμπορευματικού του ιδιοκτησιακού καθεστώτος και χαρακτήρα αλλά και διαφόρων άλλων προβληματισμών που αναπτύσσονται στο πλαίσιο της κριτικής επιστημονικής έρευνας για τα κοινωνικά δίκτυα – μια εκτεταμένη ανασκόπηση της οποίας δεν εμπίπτει στο πλαίσιο της παρούσας ανάλυσης.

Ξεκινώντας με το Occupy Wall Street, πρέπει να τονιστεί ότι είναι ένα κοινωνικό κίνημα διαμαρτυρίας που ξεκίνησε από τις 17 Σεπτεμβρίου 2011 στην Νέα Υόρκη, και πιο συγκεκριμένα στην οικονομική συνοικία (Wall Street). Τα θέματα με τα οποία ασχολείται το κίνημα αφορούν κυρίως την κοινωνική και οικονομική ανισότητα. Το ‘Occupy Syria’ αποτελεί μια μικρότερη ομάδα του ‘Occupy Wall Street’, που δραστηριοποιείται στη Συρία και τοποθετείται ενάντια στη στρατιωτική επέμβαση από τις ΗΠΑ. Πιο συγκεκριμένα η σελίδα στο Facebook αναφέρει ότι η ομάδα είναι ενάντια σε οποιαδήποτε τρομοκρατική πράξη, αλλά και στη χειραγώγηση από τα κυρίαρχα ΜΜΕ, ενώ ακολουθείται από 42.712 χρήστες του Facebook από το 2013. Τα μέλη που δημιούργησαν την ομάδα αποτελούνται από Σύριους, οι οποίοι συνεργάζονται με την κύρια ομάδα ‘Occupy Wall Street’, αφού όπως δηλώνουν και οι δύο αντιπροσωπεύουν τις πλειοψηφίες σε κάθε χώρα και αντανakλούν τις πραγματικές επιθυμίες τους λαού. Μέσα στην ομάδα δημοσιεύουν τόσο Σύριοι πολίτες, όσο και Αμερικανοί που αντιτάσσονται, κυρίως, στην απόφαση της κυβέρνησής τους για στρατιωτική επέμβαση στη Συρία. Ο καθένας μπορεί να γίνει μέλος της ομάδας και να πραγματοποιεί αναρτήσεις, ενώ προσφέρεται υποστήριξη αλλά και το σύνολο των πόρων που έχουν στη διάθεσή τους για τα άτομα που χρειάζονται βοήθεια. Μέσα από το διαδίκτυο άδραξε την ευκαιρία να προβάλλει τις απόψεις και τις θέσεις της ως κίνημα για μια ανεξάρτητη, ελεύθερη και δημοκρατική Συρία υπό την ηγεσία του προέδρου τους.

Η δεύτερη ομάδα είναι η ‘I bet I can find 10 million people opposed to war on Syria’ που τάσσεται ενάντια στην πολεμική επιχείρηση των ΗΠΑ στη Συρία, με περισσότερους από 36.008 χρήστες να την παρακολουθούν από τις 27.8.2013. Τα μέλη της ομάδας αποτελούνται, κυρίως από Σύριους, ενώ παράλληλα οι χρήστες που την ακολουθούν έχουν δικαίωμα να ανεβάζουν υλικό. Η

συγκεκριμένη ομάδα επιλέχθηκε γιατί απεικόνιζε με αρκετά ρεαλιστικό τρόπο τη φρίκη και τον αποτροπιασμό του πολέμου. Οι δημοσιεύσεις είναι, κυρίως, εικόνες που περιγράφουν τον πόλεμο και τις συνέπειες που πρόκειται να επιφέρει, καθώς και τα γεγονότα που διαδραματίζονται στη Συρία. Η ομάδα τάσσεται καθαρά ενάντια στον πόλεμο στη Συρία, ενώ καλεί τους πολίτες να την υποστηρίξουν και να πουν «όχι» στη στρατιωτική επέμβαση που σχεδιάζει η Αμερική στη Συρία. Μέσα από τις αναρτήσεις τους μπορούμε να δούμε ότι οι ιδεολογικές προκείμενες της ομάδας στρέφονται κατά της Αμερικανικής πολιτικής, αλλά και κατά των κυρίαρχων ΜΜΕ.

Το δείγμα των άρθρων που αναλύθηκε επιλέχθηκε από το χρονικό διάστημα κατά το οποίο το θέμα της στρατιωτικής επέμβασης στη Συρία βρισκόταν στην επικαιρότητα και ήταν αρκετά δημοφιλές. Οι μήνες όπου το θέμα βρισκόταν στην κορυφή της επικαιρότητας είναι ο Ιούλιος, ο Αύγουστος και ο Σεπτέμβριος του 2013, με τον Σεπτέμβριο να είναι ο μήνας με τις περισσότερες ειδήσεις που αφορούσαν το θέμα. Για την επιλογή του δείγματος πραγματοποιήθηκε διαστρωματωμένη τυχαία δειγματοληψία (τυχαία δειγματοληψία κατά συστάδες), δηλαδή το δείγμα από κάθε μήνα χωρίστηκε τυχαία σε μικρότερες ομάδες και επιλέγηκε αναλογικά προς το σύνολο των άρθρων ανά μήνα. Όταν υπήρχαν λιγότερα άρθρα, επιλέγηκαν και λιγότερα για το δείγμα και αντίστροφα. Για να πραγματοποιηθεί η διαστρωματωμένη δειγματοληψία, αρχικά καταμετρήθηκαν όλα τα σχετικά άρθρα ή δημοσιεύσεις στο διάστημα που μας ενδιέφερε. Ο συνολικός αριθμός τους φαίνεται στον Πίνακα 1, ο οποίος δείχνει τα μέσα που επιλέχθηκαν προς μελέτη και τα άρθρα ή αντίστοιχα τις αναρτήσεις που εμφανίστηκαν ανά μήνα. Μονάδα ανάλυσης είναι το άρθρο για τα κυρίαρχα ΜΜΕ και η ανάρτηση (post) για τις ομάδες στο Facebook (οι αναρτήσεις γίνονταν, κυρίως, από τους διαχειριστές των ομάδων).

Πίνακας 1: Αριθμός άρθρων και αναρτήσεων ανά μήνα και μέσο.

	Ιούλιος 2013	Αύγουστος 2013	Σεπτέμβριος 2013
New York Times	18	66	150
BBC	115	427	584
Occupy Syria	19	44	42
I bet I can find 10 million people opposed to war on Syria	-	50	60

Η επιλογή των κατάλληλων άρθρων και αναρτήσεων έγινε μετά από επίσκεψη στους διαδικτυακούς χώρους όπου φιλοξενούνται τα συγκεκριμένα ΜΜΕ. Για τη New York Times ο ιστοχώρος της (<http://www.nytimes.com/>) και το ίδιο συνέβηκε για το BBC, δηλαδή έγινε επίσκεψη στον ιστοχώρο της (<http://www.bbc.co.uk/news/>). Για την ομάδα ‘‘Occupy Syria’’ και για ‘‘I bet I can find 10 million people opposed to war on Syria’’ μελετήθηκαν οι αντίστοιχες ομάδες στο Facebook, αφού η ερευνήτρια έγινε μέλος της σελίδας τους και παρακολουθούσε τις αναρτήσεις τους.

Αρχικά, ο εντοπισμός των άρθρων, όσον αφορά τα δύο ΜΜΕ, έγινε με τη χρήση της μηχανής αναζήτησης που υπάρχει σε κάθε ιστοχώρο. Για τη μηχανή αναζήτησης χρησιμοποιήθηκε η λέξη «Syria» για να βρεθούν οι κατάλληλες ειδήσεις. Το δεύτερο βήμα ήταν ο περιορισμός των αποτελεσμάτων μέσω της ανάγνωσης του περιεχομένου. Η μέθοδος αυτή χρησιμοποιήθηκε και στα τέσσερα μέσα, δηλαδή επιλέχθηκαν οι δημοσιεύσεις που ήταν σχετικές με το θέμα διαβάζοντας τις μια προς μια για να επιλεγεί το σωστό περιεχόμενο. Όσον αφορά το BBC και τη New York Times, εντοπίστηκαν τα άρθρα που είναι κατάλληλα για ανάλυση διαβάζοντας, κυρίως, τον τίτλο και την πρώτη παράγραφο, που δείχνουν πόσο σχετικό είναι το άρθρο με το θέμα. Στη συνέχεια, επιλέχθηκε τυχαία το 1/12 των άρθρων που έχει το κάθε ΜΜΕ για κάθε μήνα. Ο αριθμός προέκυψε διαιρώντας με το 12 και στρογγυλεύοντας σε ακέραιο αριθμό. Το σύνολο άρθρων που μελετήθηκε είναι 100 (βλ. Πίνακα 2).

Για τις δύο ομάδες στο Facebook η επιλογή του δείγματος έγινε μέσω της ανάγνωσης όλων των αναρτήσεων. Αρχικά, εντοπίστηκαν οι συγκεκριμένες σελίδες στο κοινωνικό δίκτυο και στη συνέχεια, χρησιμοποιήθηκε η επιλογή «Μου αρέσει» για να εμφανίζονται οι σχετικές αναρτήσεις. Οι δημοσιεύσεις των συγκεκριμένων σελίδων είναι, κυρίως, εικόνες. Έτσι, εντοπίστηκαν οι κατάλληλες εικόνες που αναφέρονταν στο θέμα της έρευνας. Τα στοιχεία που επέτρεπαν να κριθεί η σχετικότητα των δεδομένων ήταν ο τίτλος, το κείμενο που μπορεί να συνόδευε την εικόνα και το περιεχόμενο της ίδιας της εικόνας. Επειδή οι αναρτήσεις ήταν λιγότερες διαιρέθηκαν με τον αριθμό 3. Το σύνολο των αναρτήσεων που αναλύθηκαν είναι 72 (βλ. Πίνακα 2).

Μετά τον εντοπισμό του κατάλληλου δείγματος, δημιουργήθηκαν κατασκευασμένες εβδομάδες, δηλαδή επιλέχθηκαν δύο τυχαίες ημέρες (π.χ., μια τυχαία Δευτέρα, μια τυχαία Τρίτη κ.ά.) ώσπου να συμπληρωθούν οι εβδομάδες. Η πιο πάνω διαδικασία θα μας βοηθήσει να αντιληφθούμε πως η πλαisiώση ενσωματώνεται μέσα σε ένα κείμενο και επηρεάζει τη σκέψη του αναγνώστη (Entman, 1993). Ο Πίνακας 2 το σύνολο των άρθρων και των αναρτήσεων που αναλύθηκαν για κάθε μήνα:

Πίνακας 2: Τελικός αριθμός άρθρων που μελετήθηκαν ανά μήνα και μέσο.

	Ιούλιος 2013	Αύγουστος 2013	Σεπτέμβριος 2013
New York Times	2	6	12
BBC	10	20	50
Occupy Syria	6	15	14
I bet I can find 10 million people opposed to war on Syria	-	17	20

3.2 Μέθοδος ανάλυσης

Η έρευνα μελετά το περιεχόμενο των ΜΜΕ και τη διαμόρφωση της πραγματικότητας, όσον αφορά, κυρίως, την παρουσίαση του πολέμου. Η βασική προσέγγιση που ακολουθήθηκε είναι η ποιοτική ανάλυση περιεχομένου, με δευτερεύουσα την ποσοτική καταγραφή κάποιων χαρακτηριστικών των κειμένων.

Στόχος της ποιοτικής ανάλυσης είναι η εις βάθος μελέτη του περιεχομένου, αλλά και η ολιστική κατανόησή του. Τα δεδομένα, τα γεγονότα και τα στοιχεία ερμηνεύθηκαν με τη βοήθεια της βιβλιογραφίας, αλλά ταυτόχρονα δόθηκε έμφαση στη δυναμική διάσταση των φαινομένων που εμφανίστηκαν. Επιπλέον, χρησιμοποιήθηκε ποιοτική ανάλυση επειδή δεν υπήρχαν προκαθορισμένες κατηγορίες για την ανάλυση του περιεχομένου, αλλά τα δεδομένα εξετάστηκαν πρωτογενώς ώστε να εξαχθούν τα επιδιωκόμενα συμπεράσματα. Δευτερευόντως, χρησιμοποιήθηκε η ποσοτική προσέγγιση για να καταμετρηθούν μερικά στοιχεία από το κείμενο (π.χ. μέσο, ημερομηνία, πλαίσια ανάλυσης κ.ά.), προκειμένου η έρευνα να αποκαλύψει τις τάσεις και τις κανονικότητες που σχηματίζουν τα κοινωνικά φαινόμενα που μελετήθηκαν μέσω του δείγματος, δηλαδή τα άρθρα και οι δημοσιεύσεις στα υπό μελέτη Μέσα.

Η έρευνα, όσον αφορά το ποιοτικό κομμάτι, πραγματοποιήθηκε με τη μέθοδο της ανάλυσης πλαισίωσης (framinganalysis). Η πλαισίωση, έχει κυρίαρχο ρόλο στην παρουσίαση των ειδήσεων, και κυρίως των πολεμικών ειδήσεων. Σύμφωνα με τον Entman (1993), πλαισίωση χαρακτηρίζεται

η επιλογή και η ανάδειξη ορισμένων όψεων της πραγματικότητας σε κάποιο κείμενο. Η πλαισίωση διαφαίνεται μέσα από τέσσερις διαστάσεις (Entman, 1993):

- 1) πώς προωθείται ένας συγκεκριμένος τρόπος για να οριστεί ένα πρόβλημα («Ποιο είναι το πρόβλημα που παρουσιάζεται στην είδηση;»)
- 2) πώς ορίζονται οι αιτίες («Ποια είναι η αιτία του προβλήματος;»)
- 3) ποια είναι η ηθική αξιολόγηση («Ποια είναι η θέση της είδησης απέναντι στο πρόβλημα;»)
- 4) πώς πρέπει να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα που προέκυψε («Ποια είναι η καλύτερη λύση που μπορεί να δίνεται στο πρόβλημα;»).

Τα πλαίσια χρησιμοποιούνται ευρέως σε πολιτικές ειδήσεις επειδή έχουν τη δυνατότητα να κατευθύνουν το κοινό σε κάποιες πτυχές της πραγματικότητας, οδηγώντας τους παραλήπτες σε συγκεκριμένες αντιδράσεις. Η πλαισίωση έχει σημαντικό ρόλο όσον αφορά την άσκηση της πολιτικής εξουσίας, καθώς ένα πλαίσιο σε ένα κείμενο μπορεί να δείξει το είδος της εξουσίας που ασκείται, τη ταυτότητα κάποιου οργανισμού ή των συμφερόντων που κυριάρχησαν για την προβολή της συγκεκριμένης είδησης.

Οι επικοινωνητές παίρνουν αποφάσεις συνειδητά ή ασυνείδητα. Οι αποφάσεις τους αυτές καθοδηγούνται από τα πλαίσια (σχήματα), τα οποία οργανώνουν τις πεποιθήσεις τους. Το κείμενο των ειδήσεων περιλαμβάνει πλαίσια με την παρουσία κάποιων λέξεων κλειδιών, οι οποίες μπορεί να είναι πληροφορίες, να παρουσιάζουν στερεότυπα ή προτάσεις με πραγματικά περιστατικά. Τα πλαίσια πολλές φορές είναι ικανά να καθοδηγήσουν τις σκέψεις του παραλήπτη, και να τον οδηγήσουν σε συμπεράσματα, αλλά και να δείξουν τις πραγματικές προθέσεις του επικοινωνητή.

Τα πλαίσια καθορίζουν τα κομμάτια των πληροφοριών που αφορούν ένα στοιχείο, το οποίο σχετίζεται με το αντικείμενο της επικοινωνίας. Μια λέξη ή μια πρόταση για να επηρεάσει τον παραλήπτη, μέσα στο κείμενο των ειδήσεων, πρέπει να γίνει αισθητή, να βγάζει κάποιο νόημα για να μπορεί το κοινό να το επεξεργαστεί. Έτσι, ο παραλήπτης θα μπορέσει να διακρίνει τις πληροφορίες οι οποίες τον ενδιαφέρουν και να διακρίνει μια σημαντική έννοια, να την επεξεργαστεί και να την αποθηκεύσει στο μυαλό του έτσι ώστε να χρειαστεί να την ανακαλέσει μετά (Fiske&Taylor, 1991).

Οι σημαντικές πληροφορίες εξαρτώνται από την τοποθεσία τους, την επανάληψή τους ή με την σύνδεσή τους με γνωστά πολιτιστικά σύμβολα μέσα στο κείμενο. Με αυτό τον τρόπο μπορεί να δοθεί έμφαση σε μια ιδέα η οποία αναπτύσσεται μέσα στο κείμενο αλλά ο δέκτης να μην την αντιληφθεί, να της αποδώσει κάποια έννοια ή να τη θυμηθεί εξαιτίας παλιών σχέσεων που μπορεί

να είχε με το αντικείμενο, λόγω των σχημάτων που έχουν αποδοθεί. Παρόλα αυτά «η παρουσία των πλαισίων μέσα σε ένα κείμενο δεν εγγυάται την επιρροή τους στο τρόπο σκέψης του κοινού» (Entman, 1989).

Στην έρευνα ακολουθήθηκε η προσέγγιση του van Gorp όπως εφαρμόστηκε από τους Milioni & Vadratsika (2013), η οποία εισάγει την έννοια των υποπλαισίων, τα οποία βοηθούν να κατανοήσουμε πιο συγκεκριμένα ποιο ρόλο προσδίδουν τα ΜΜΕ στη στρατιωτική επέμβαση στη Συρία. Η συγκεκριμένη μέθοδος είναι σημαντική γιατί συνέβαλε στο να αντιληφθούμε τη διαμόρφωση του περιεχομένου των ΜΜΕ, αλλά και να συγκρίνουμε τα Μέσα μεταξύ τους. Με βάση αυτή την προσέγγιση, αρχικά δημιουργήθηκε ένα πλέγμα πλαισίων (frame matrix), το οποίο αποτελείτο από 172 άρθρα και δημοσιεύσεις και βοήθησε στο να εντοπιστούν οι μηχανισμοί διαμόρφωσης των πλαισίων (μεταφορές, στερεότυπα, λεκτικές επιλογές εικόνες) αλλά και οι μηχανισμοί αιτιολόγησης που προσδιορίζονται από τον Entman (ορισμός του προβλήματος, αιτία, θέση και λύση) (Milioni & Vadratsikas, 2013).

χωρών και ανακαλεί μνήμες του Ψυχρού Πολέμου). Βαρυσήμαντες σε μια πλαισίωση είναι και οι λεκτικές επιλογές. Για να κεντρίσουν το ενδιαφέρον του αναγνώστη, οι συντάκτες των δημοσιογραφικών κειμένων επιλέγουν συναισθηματικά φορτισμένες λέξεις. Στην προκείμενη περίπτωση οι πιο σημαντικές λέξεις και φράσεις που εντοπίστηκαν ήταν: «τα χημικά όπλα της Συρίας», «έγκλημα πολέμου», «η διεθνής κοινότητα», η «επανάσταση» κατά του Assad, καθώς επίσης οι αναφορές στο θάνατο ανθρώπων και στη μαζική εγκατάλειψη της χώρας από τους Σύριους. Ουσιώδεις είναι και οι εικόνες στην πλαισίωση. Η εικόνα που δημιουργείται στο μυαλό του παραλήπτη όταν διαβάσει ένα άρθρο ή βλέπει μια είδηση είναι αρκετά σημαντική, αφού μπορεί να τον επηρεάσει διεγείροντας συναισθηματικές αντιδράσεις. Οι πιο χαρακτηριστικές εικόνες που περιγράφονταν ήταν η επίθεση στις 21 Αυγούστου όπου περισσότεροι από 100.000 άνθρωποι σκοτώθηκαν (εικόνα θανάτου), ενώ παράλληλα υπογραμμίζεται ότι εκατομμύρια Σύριοι έχουν εγκαταλείψει τη χώρα (μια χώρα ερημωμένη).

Το δεύτερο υποπλαίσιο («Έρευνες για τις επιθέσεις από τον ΟΗΕ») αναφέρεται στις έρευνες του ΟΗΕ για τις επιθέσεις χημικών όπλων στη Συρία. Οι ΗΠΑ υποστηρίζουν την επιλογή της στρατιωτικής επέμβασης στη Συρία, ενώ φαίνεται ότι η επίθεση στις 21 Αυγούστου ενίσχυσε την επιθυμία των ΗΠΑ να εισβάλουν στη χώρα. Το πρόβλημα που αναφέρεται και φαίνεται να χρειάζεται λύση είναι οι απειλές για στρατιωτική επέμβαση στη Συρία από τις ΗΠΑ. Το επιχείρημα των Αμερικανών, με το οποίο δικαιολογούν τις απειλές για επέμβαση φαίνεται να είναι οι επτά υποτιθέμενες επιθέσεις χημικών όπλων στη Συρία-τρεις από τις οποίες πραγματοποιήθηκαν μετά τις 21 Αυγούστου (η επίθεση της 21^{ης} Αυγούστου θεωρείται η χειρότερη και η αιτία που ενισχύθηκε η άποψη της Αμερικής για επέμβαση). Τα άρθρα που αντιπροσωπεύονται από το συγκεκριμένο υποπλαίσιο έχουν πλαισιωθεί με τέτοιο τρόπο έτσι ώστε η λύση που προτείνεται να ευνοεί ένα ενδεχόμενο τρόπο δράσης. Σε αυτή την περίπτωση ως λύση εμφανίζεται η εξάλειψη των αποθεμάτων των χημικών όπλων. Πιο συγκεκριμένα, πρόκειται να υπάρξει ένα ψήφισμα από τον ΟΗΕ για καταστροφή των όπλων. Μέσα από τη λύση, όμως, υπονοείται και το ενδεχόμενο της στρατιωτικής επέμβασης αν θεωρηθεί αναγκαία και εγκριθεί από τον ΟΗΕ. Ο ΟΗΕ φαίνεται να μην είναι τόσο αντικειμενικός ως οργανισμός, αφού μέσα από την πλαισίωση μπορεί κάποιος να αντιληφθεί ότι εύκολα επηρεάζεται από τις δύο παγκόσμιες δυνάμεις (ΗΠΑ και Ρωσία).

Στα συγκεκριμένα άρθρα τα στερεότυπα που χαρακτήριζαν το συγκεκριμένο υποπλαίσιο ήταν κυρίως δύο: πρώτον, οι ΗΠΑ εμφανίζονται ως ανθρωπιστική δύναμη που δεν θέλει να θέσει σε κίνδυνο την παγκόσμια ασφάλεια γι' αυτό επιμένει σε στρατιωτική επέμβαση (επίκληση στη δημοκρατία και την ειρήνης) και δεύτερον, ο ρόλος του ΟΗΕ ως του φορέα στον οποίο

εναπόκειται να βρει τη ορθή λύση στο θέμα της Συρίας (η πιο σωστή λύση είναι η επέμβαση). Και σε αυτό το πλαίσιο κυριαρχείτο γεγονός της επίθεσης της 21^{ης} Αυγούστου, η οποία παρουσιάζεται ως η χειρότερη επίθεση χημικών όπλων στη Συρία από τη συριακή κυβέρνηση. Τα σημαντικότερα στοιχεία του κειμένου που οδηγούν τον αναγνώστη στο να αντιληφθεί το πρόβλημα που παρουσιάζεται ήταν: οι επτά επιθέσεις χημικών όπλων (υπεύθυνη είναι η συριακή κυβέρνηση), οι απειλές για στρατιωτική επέμβαση στη Συρία από τις ΗΠΑ (επέμβαση για να μην κλονιστεί η παγκόσμια ασφάλεια), οι εκατοντάδες νεκροί (από τις επιθέσεις), η μείωση των αποθεμάτων των χημικών όπλων, η μεγάλη νίκη για τη διεθνή κοινότητα (η επίτευξη σχεδίου για να λυθεί το πρόβλημα της Συρίας) και η κατάπαυση του πυρός μεταξύ της κυβέρνησης και της αντιπολίτευσης. Η σημαντικότερη εικόνα ήταν αυτή που περιέγραφε το χάος που επικρατούσε μετά την κυριότερη επίθεση χημικών όπλων στις 21 Αυγούστου.

Το τρίτο υποπλαίσιο («Συμφωνία για την κρίση στη Συρία») αναφέρεται σε μια συμφωνία που θα βοηθήσει τη Συρία να αντιμετωπίσει την κρίση που βιώνει, ενώ παραπέμπει στις συνομιλίες που πραγματοποιούνται από τις μεγάλες δυνάμεις για να βρουν λύση στο συγκεκριμένο θέμα. Παρόλα αυτά, μια συμφωνία φαίνεται να είναι δύσκολο να πραγματοποιηθεί, αφού ως πρόβλημα παρουσιάζονται οι διαφωνίες Ρωσίας και Αμερικής για την στρατιωτική επέμβαση. Ο αναγνώστης αμέσως οδηγείται στην αντιπαλότητα Ρωσίας-Αμερικής, ενώ παράλληλα φαίνεται ότι η Ρωσία προσπαθεί να επιβληθεί στην Αμερική. Η Ρωσία δεν υποστηρίζει την επέμβαση και διαφωνεί με την Αμερική (τονίζεται ότι είναι σύμμαχος της Συρίας και υπονοείται ότι πίσω από τις διαφωνίες «κρύβονται» ρωσικά συμφέροντα). Η Ρωσία θεωρεί υπεύθυνους για τη χρήση χημικών τους αντάρτες. Η πλειοψηφία των άρθρων που αντιπροσωπεύει το υποπλαίσιο φαίνεται να υποστηρίζει τους «συμμάχους» (συναισθηματικά φορτισμένη λέξη, αφού έτσι χαρακτηρίζονταν η Αγγλία, Γαλλία και ΗΠΑ κατά τη διάρκεια του Α' και Β' Παγκόσμιου Πολέμου) και να στηρίζει την Αμερική στις αποφάσεις της, αφού αν δεν υπάρξει συμφωνία η στρατιωτική επέμβαση που προτείνεται από την Αμερική χαρακτηρίζεται ως «η μοναδική ευκαιρία για να λυθεί το πρόβλημα της Συρίας». Η λύση που προτείνεται για το πρόβλημα ήταν εμφανής στα κείμενα, καθώς αφορά την πλευρά της αντιληπτής πραγματικότητας που ήθελε να προβάλει η είδηση στον αναγνώστη. Η λύση που εισηγούνται τα άρθρα ήταν η συμφωνία ΗΠΑ και Ρωσίας για αφαίρεση και καταστροφή των χημικών όπλων από τα μέσα του 2014, αφού η Ρωσία δεν δέχεται την πρόταση της Αμερικής. Παρόλα αυτά για να μην υπάρξει η οποιαδήποτε υποψία ότι η Αμερική υποτάχθηκε στις απαιτήσεις της Ρωσίας, η αμερικανική στρατιωτική επιδρομή τονίζεται ότι παραμένει στο τραπέζι.

Και σε αυτό το υποπλαίσιο γίνεται χρήση του στερεοτύπου «ΗΠΑ εναντίον Ρωσίας» (που παραπέμπει στον Ψυχρό Πόλεμο) και των μεγάλων δυνάμεων με τις «αγαθές» προθέσεις (οι ΗΠΑ,

η Βρετανία και η Γαλλία που στοχεύουν στην αλλαγή του επικίνδυνου και απάνθρωπου καθεστώτος Assad). Το επιχείρημα που χρησιμοποιείται ευρέως σε αυτά τα άρθρα είναι αυτό της «της τελευταίας ευκαιρίας»: σε περίπτωση που δεν υπάρξει συμφωνία, η στρατιωτική επέμβαση παρουσιάζεται ως «η μοναδική ευκαιρία για να λυθεί το πρόβλημα με τα χημικά όπλα της Συρίας». Η πιο χαρακτηριστική εικόνα που εντοπίστηκε στα άρθρα ήταν η περιγραφή της επίθεσης στη ρωσική πρεσβεία που βρίσκεται στη Δαμασκό, από την οποία προκύπτει ότι ακόμη και οι Σύριοι διαφωνούν με τη στάση της Ρωσίας, εφόσον η πρεσβεία έγινε στόχος των ανταρτών.

4.1.2 Δεύτερο πλαίσιο: Ο εμφύλιος πόλεμος

Το δεύτερο κύριο πλαίσιο, «Ο εμφύλιος Πόλεμος στη Συρία», περιγράφει τη δραματική κατάσταση που επικρατεί στη Συρία. Εδώ και δύο χρόνια έχει ξεσπάσει πόλεμος ανάμεσα στους αντάρτες (αντιπολίτευση), τους οποίους φαίνεται να υποστηρίζουν η Αμερική- Γαλλία- Βρετανία, και στη συριακή κυβέρνηση, την οποία οι «συμμαχικές» δυνάμεις θέλουν να ανατρέψουν.

Το πλαίσιο αναφέρεται στο πώς πρέπει να δράσει ο ΟΗΕ στην κρίση που έχει ξεσπάσει στη Συρία. Ως πρόβλημα ορίζεται ο εμφύλιος πόλεμος που έχει φτάσει σε αδιέξοδο, ενώ η φράση «ο διετής εμφύλιος πόλεμος που ξέσπασε στη χώρα» τονίζει τη δραματικότητα της κατάστασης και κατά συνέπεια την αδήριτη ανάγκη για επέμβαση. Η έμφαση δίνεται στις τεράστιες καταστροφές που έχει επιφέρει ο εμφύλιος πόλεμος στη χώρα («περισσότεροι από 100.000 νεκροί», «οι Σύριοι εγκαταλείπουν τη χώρα») και τα άρθρα που επιλέγουν αυτή την οπτική εμφανίζονται να υποστηρίζουν το τερματισμό του εμφυλίου πολέμου στη Συρία. Ως καλύτερη λύση στο πρόβλημα προτείνονται οι ειρηνευτικές συνομιλίες στη Γενεύη από τις ΗΠΑ και τη Ρωσία, όπου ζητείται η κατάπαυση του πυρός και από τις δύο αντιμαχόμενες πλευρές και να τεθούν υπό διεθνή έλεγχο τα χημικά όπλα.

Τα σχήματα που παρουσιάστηκαν και συνδέονται με το πρόβλημα που παρατίθεται ήταν τα εξής: Καταρχάς, ως υπεύθυνη για τον εμφύλιο πόλεμο εμφανίζεται η συριακή κυβέρνηση, ενώ οι αντάρτες φαίνονται έτοιμοι να συμφωνήσουν και να περιγράφονται ως οι «καλοί» της υπόθεσης. Παράλληλα, τονίζονται οι επιθέσεις και οι συγκρούσεις που προκαλούν τεράστιες καταστροφές. Η Ρωσία παρουσιάζεται ως σύμμαχος της συριακής κυβέρνησης, ενώ υπονοείται ότι προμήθευσε με όπλα το συριακό καθεστώς. Η εικόνα που θεωρήθηκε ως πιο χαρακτηριστική σε αυτά τα άρθρα είναι οι χιλιάδες νεκροί Σύριοι εξαιτίας του εμφυλίου πολέμου, που λόγω της δραματικότητάς της αποτυπώνεται στο μυαλό του αποδέκτη. Το πλαίσιο αυτό βλέπουμε ότι διαφοροποιείται σε σημαντικό βαθμό από το προηγούμενο, καθώς αναδεικνύεται η ανθρωπιστική διάσταση των γεγονότων, ταυτόχρονα όμως παραμένει η κατασκευή του δίπολου «καλός-κακός», με το ρόλο του «κακού» να αποδίδεται στη συριακή κυβέρνηση και τους συμμάχους της.

Πίνακας 3: Συνοπτική περιγραφή του frame matrix για τα κυρίαρχα ΜΜΕ.

Κύριο Πλαίσιο	Υποπλαίσιο	Ορισμός του Προβλήματος	Αιτία του Προβλήματος	Ηθική Αξιολόγηση-Θέση του άρθρου	Καλύτερη λύση στη πρόβλημα
[1] Η Συριακή κυβέρνηση χρησιμοποιεί χημικά όπλα	[1.1] Ο πόλεμος στη Συρία ως στρατιωτική επέμβαση	Οι «σύμμαχοι» θέλουν να αποτρέψουν τη μελλοντική χρήση χημικών όπλων από τη συριακή κυβέρνηση	Οι επιθέσεις προκαλούν τεράστιες ταλαιπωρίες στο συριακό λαό και χιλιάδες θανάτους	Ουδέτερα.	Οι ολιγοήμερες και εστιασμένες επιθέσεις ενάντια στην κυβέρνηση της Συρίας.
	[1.2] Έρευνες για τις επιθέσεις από τον ΟΗΕ	Οι απειλές για στρατιωτική επέμβαση στη Συρία από τις ΗΠΑ	Οι επτά υποτιθέμενες επιθέσεις χημικών όπλων στη Συρία	Ουδέτερα.	Η εξάλειψη των αποθεμάτων των χημικών όπλων (νήφισμα από τον ΟΗΕ για καταστροφή των όπλων).
	[1.3] Μια συμφωνία για την κρίση στη Συρία	Οι διαφωνίες Ρωσίας και Αμερικής για τη στρατιωτική επέμβαση	Η αντιπαλότητα Ρωσίας-ΗΠΑ (η Ρωσία προσπαθεί να επιβληθεί στις ΗΠΑ).	Υπέρ της Αμερικής.	Η συμφωνία ΗΠΑ και Ρωσίας για αφαίρεση και καταστροφή των χημικών όπλων από τα μέσα του 2014 (αλλά η πρόταση για στρατιωτική επέμβαση παραμένει ανοιχτή)
[2] Ο εμφύλιος Πόλεμος στη Συρία	-----	Ο εμφύλιος πόλεμος που έχει φτάσει σε αδιέξοδο	Οι τεράστιες καταστροφές που έχει επιφέρει ο εμφύλιος πόλεμος στη χώρα	Υπέρ του τερματισμού του εμφυλίου	Οι ειρηνευτικές συνομιλίες στη Γενεύη από τις ΗΠΑ και τη Ρωσία, όπου ζητείται η κατάπαυση του πυρός και από τις δύο αντιμαχόμενες πλευρές

4.2 Ανάλυση πλαισίωσης στα εναλλακτικά MME

Τέσσερα κυρίαρχα πλαίσια εντοπίστηκαν στις αναρτήσεις από στα εναλλακτικά MME: [1] Κάτω τα χέρια από τη Συρία, [2] Οι Αμερικανοί υποστηρίζουν τους τρομοκράτες στη Συρία, [3] Δύσκολες στιγμές στη Συρία εξαιτίας του εμφυλίου και [4] Τα Μέσα και οι πολιτικοί αποπροσανατολίζουν τον κόσμο.

4.2.1 Πρώτο πλαίσιο: «Κάτω τα χέρια από τη Συρία»

Το πρώτο πλαίσιο («Κάτω τα χέρια από τη Συρία») αναφέρεται στις διαδηλώσεις που έκαναν Αμερικανοί πολίτες για να εκφράσουν την αντίθεσή τους στην επικείμενη στρατιωτική επέμβαση. Το πρώτο κύριο πλαίσιο διαιρείται σε δύο υποπλαίσια: [1.1] «Η στρατιωτική επέμβαση ως πόλεμος» και [1.2] «Πόλεμος στο όνομα της ειρήνης».

Το πρώτο υποπλαίσιο («Η στρατιωτική επέμβαση ως πόλεμος») χαρακτηρίζει τη στρατιωτική επέμβαση στη Συρία ως κανονικό πλαίσιο, ανασκευάζοντας τις δηλώσεις των Αμερικανών ότι θα είναι μια περιορισμένη παρέμβαση. Το πρόβλημα που ορίζει το υποπλαίσιο είναι ότι οι Αμερικανοί ψεύδονται για το θέμα της Συρίας: προσπαθούν να πείσουν για τις καλές προθέσεις τους, ενώ στην ουσία πρόκειται να πραγματοποιήσουν πόλεμο. Η συγκεκριμένη στρατηγική της Αμερικής μας θυμίζει πολέμους του παρελθόντος, όπως τον πόλεμο στο Ιράκ, αφού Bush και Obama χρησιμοποιούν την ίδια στρατηγική στις δηλώσεις τους (παράτιθενται αποσπάσματα από τις δηλώσεις τους το 2003 και το 2013). Η θέση που παίρνουν οι σχετικές αναρτήσεις είναι κατά της Αμερικανικής πολιτικής, ενώ παράλληλα η προτεινόμενη λύση εναπόκειται στους πολίτες, οι οποίοι πρέπει να «ξυπνήσουν» και να δουν ποιος είναι ο πραγματικός εχθρός. Ως εχθρός μέσα από τα εναλλακτικά μέσα, παρουσιάζεται η Αμερικανική κυβέρνηση. Η φράση στην εικόνα με τις δηλώσεις του Αμερικανού προέδρου ότι πρέπει να προστατεύσουν την Al-Qaeda και ότι η Συρία αποτελεί πλέον την απειλή, θέλει να υποδείξει στον κόσμο τις ψεύτικες προθέσεις της Αμερικής.

Τα επιχειρήματα που εντοπίστηκαν αφορούν τις βλέψεις των ΗΠΑ: οι χρήστες του Facebook στις αναρτήσεις του ισχυρίζονται ότι πίσω από κάθε κίνηση της Αμερικής κρύβονται σκοπιμότητες (παλιά η Al-Qaeda ήταν εχθρός της Αμερικανικής κυβέρνησης ενώ σήμερα η Al-Qaeda πρέπει να προστατευθεί) και ότι χρησιμοποιείται μια γνώριμη στρατηγική για να καλυφθούν οι πραγματικές προθέσεις της Αμερικής (ο Bush και ο Obama χρησιμοποιούν περίπου τα ίδια λόγια για να πείσουν τον κόσμο για την αναγκαιότητα του πολέμου). Οι λέξεις που χρησιμοποιήθηκαν στις εικόνες και ήταν ζωτικής σημασίας ήταν: «Καταστρέψετε την Al-Qaeda, το Ιράκ αποτελεί απειλή

για την ελευθερία». Σήμερα ο Obama χρησιμοποιεί την ίδια φράση κάπως διαφορετικά: «σώστε την Al-Qaeda, η Συρία αποτελεί απειλή για την ελευθερία». Στην κύρια εικόνα που χαρακτηρίζει το υποπλαίσιο εμφανίζεται ο πρώην πρόεδρος της Αμερικής, Bush, ο οποίος το 2003 δικαιολογούσε τον πόλεμο στο Ιράκ, ενώ εν έτη 2013 ο Obama χρησιμοποιεί τις ίδιες δικαιολογίες για την επέμβαση στη Συρία με τη διαφορά ότι προσπαθεί να προστατέψει τους «τρομοκράτες».

Εικόνα 1. «Η στρατιωτική επέμβαση ως πόλεμος»

Συγκρίνονται οι δηλώσεις του George Bush το 2003 για το Ιράκ, με τις δηλώσεις του νυν πρόεδρου των ΗΠΑ Barack Obama για τη Συρία.

Το δεύτερο υποπλαίσιο («Πόλεμος στο όνομα της ειρήνης») παρουσιάζει τους τρόπους με τους οποίους οι Αμερικανοί υπερασπίζονται τους πολέμους τους. Το πρόβλημα που παρουσιάζεται είναι η αμερικανική ρητορική που επιχειρεί να εξορθολογίσει τις στρατιωτικές επεμβάσεις με τη λογική ότι γίνονται στο «όνομα της ειρήνης», προκειμένου να δρουν ανενόχλητοι στις χώρες στις οποίες επιτίθενται. Οι σχετικές αναρτήσεις στρέφονται ενάντια στον πόλεμο, αφού όπως τονίζεται στο κείμενο που συνοδεύει μια χαρακτηριστική εικόνα, «αυτοί που ονειρεύονται πολέμους είναι οι μεγαλύτεροι σε ηλικία άντρες» (πολιτικοί). Η λύση που προτείνεται, όπως και πιο πάνω, είναι οι πολίτες να δουν την πραγματικότητα, καθώς οι Αμερικανοί για να πραγματοποιήσουν τους

στόχους τους και για να καλύψουν τις πραγματικές τους προθέσεις είναι ικανοί να μετατρέψουν μια βόμβα σε «περιστέρι» (ειρωνεία) και να τη στείλουν στη Συρία(ο πόλεμος στο όνομα της ειρήνης). Οι μεταφορές που παρουσιάζονται είναι χαρακτηριστικές και δείχνουν την αντίθεσή τους προς τον πόλεμο: είμαι χορτασμένος μέχρι τα αυτιά (από λόγια), οι μεγάλοι σε ηλικία άντρες ονειρεύονται πόλεμους (η εξουσία είναι αυτή που ονειρεύεται τους πολέμους). Άλλοι σημαντικοί ισχυρισμοί σε αυτές τις αναρτήσεις, που στοιχειοθετούν την πλαισίωση, είναι: ο πόλεμος προκαλεί τεράστιες καταστροφές και θανάτους, αυτοί που πληρώνουν το τίμημα είναι οι στρατιώτες, πλέον ο κόσμος έχει χορτάσει από λόγια και όχι από πράξεις, οι Αμερικανοί δικαιολογούν τους πολέμους τους με την πρόφαση ότι γίνονται για να επιφέρουν την ειρήνη. Η εικόνα που προέκυψε από τη συνολική επισκόπηση των δημοσιεύσεων παρουσιάζει τις διαμαρτυρίες Αμερικανών πολιτών κατά της απόφαση της κυβέρνησης για στρατιωτική επέμβαση έξω από τον Λευκό Οίκο.

Εικόνα 2. «Πόλεμος στο όνομα της ειρήνης»

Διαδηλώσεις πολιτών-ακτιβιστών έξω από το Λευκό Οίκο για τον πόλεμο στη Συρία.

4.2.2. Δεύτερο πλαίσιο: Οι Αμερικανοί υποστηρίζουν τους «τρομοκράτες» στη Συρία

Το δεύτερο κύριο πλαίσιο («Οι Αμερικανοί υποστηρίζουν τους τρομοκράτες στη Συρία») αναφέρεται στην υποστήριξη των Αμερικανών προς τους «τρομοκράτες», τους οποίους χαρακτηρίζουν ως αντάρτες και ως αντιπολίτευση (παλαιότερα, οι αντάρτες θεωρούνταν απειλή για την Αμερική. Το πλαίσιο θέλει να τονίσει την αλλαγή της στάσης των Αμερικανών στο θέμα των «τρομοκρατών». Το κύριο πρόβλημα που εμφανίζεται είναι ότι ο Obama προσπαθεί να παρουσιάσει τους «τρομοκράτες» ως τους «καλούς» στη Συριακή σύγκρουση, ενώ στην ουσία

είναι δολοφόνοι που σκοτώνονται μεταξύ τους. Σύμφωνα με τις δημοσιεύσεις που αναλύθηκαν, αυτό συμβαίνει λόγω της συνεργασίας των ΗΠΑ μαζί τους για την ανατροπή της κυβέρνησης Assad. Οι αναρτήσεις που εμπίπτουν σε αυτό το πλαίσιο στρέφονται κατά της Αμερικανικής πολιτικής. Η λύση στο πρόβλημα είναι οι πολίτες να αναπτύξουν άμυνες αντίστασης σε τέτοιου είδους πολιτικές και να αντιληφθούν ποιος είναι ο πραγματικός εχθρός (ο πραγματικός εχθρός της Συρίας δεν είναι ο Assad αλλά οι ΗΠΑ και οι «τρομοκράτες» σύμμαχοι τους). Βασικό επιχείρημα που χρησιμοποιείται είναι ότι ενώ οι «τρομοκράτες» ήταν υπεύθυνοι για το χτύπημα της 11ης Σεπτεμβρίου, η Αμερική ξεχνά το συγκεκριμένο συμβάν στηρίζοντας και εξοπλίζοντας τους τρομοκράτες στη Συρία. Οι κυριότερες λέξεις που επιλέχθηκαν θεωρούνται συναισθηματικά φορτισμένες γιατί ξυπνούν εικόνες φρίκης και τρόμου, αναφερόμενες κυρίως στην επίθεση της 11^{ης} Σεπτεμβρίου 2001. Η εικόνα που αντιπροσωπεύει καλύτερα το συγκεκριμένο πλαίσιο είναι η φωτογραφία που απεικονίζει τους δίδυμους πύργους στη Νέα Υόρκη όταν χτυπήθηκαν από τους τρομοκράτες στις 11 Σεπτεμβρίου του 2001. Η συγκεκριμένη εικόνα χρησιμοποιήθηκε για να ξυπνήσει μνήμες και αμφιβολίες για την απόφαση των ΗΠΑ για επέμβαση.

Εικόνα 3. «Οι Αμερικανοί υποστηρίζουν τους τρομοκράτες στη Συρία»

Η φωτογραφία απεικονίζει την επίθεση της 11^{ης} Σεπτεμβρίου 2001, όπου οι «τρομοκράτες» χτύπησαν τους δίδυμους πύργους στις ΗΠΑ.

4.2.3 Τρίτο πλαίσιο: Ο εμφύλιος πόλεμος

Το τρίτο κύριο πλαίσιο («Δύσκολες στιγμές στη Συρία εξαιτίας του εμφύλιου πολέμου») αφορά τον εμφύλιο πόλεμο εξαιτίας του οποίου οι Σύριοι πολίτες περνούν δύσκολες στιγμές, λόγω των χιλιάδων θυμάτων και των τεράστιων καταστροφών.

Το πλαίσιο κάνει αναφορά στην επίθεση χημικών όπλων που έγινε στις 21 Αυγούστου 2013 στη Δαμασκό. Σύμφωνα με τις αναρτήσεις που μελετήθηκαν, οι ΗΠΑ, χωρίς να έχουν χειροπιαστές αποδείξεις, κατηγορούν τη συριακή κυβέρνηση για την επίθεση και γι' αυτό υπονοείται ότι η επίθεση ήταν κατασκευασμένη από τις ΗΠΑ. Ως το σημαντικότερο πρόβλημα, μέσα από τις αναρτήσεις που υπάγονται στο συγκεκριμένο υποπλαίσιο, ορίζεται το γεγονός ότι η Αμερική συνεργάζεται με τους «τρομοκράτες», ενώ θεωρούνται οι ηθικοί αυτουργοί της επίθεσης με χημικά όπλα. Το αποτέλεσμα είναι ότι οι Σύριοι περνούν δύσκολες στιγμές εξαιτίας των Αμερικανών και των «τρομοκρατών». Οι σχετικές αναρτήσεις παίρνουν θέση κατά της Αμερικανικής πολιτικής, ενώ παράλληλα προτείνεται ότι η Αμερική πρέπει να αποκαλυφθεί κάποια στιγμή και να σταματήσει να επεμβαίνει σε θέματα άλλων χωρών, καθώς οι Σύριοι είναι αρκετά δυνατοί για να μπορούν να λύσουν τα προβλήματα τους μόνοι τους. Τα επιχειρήματα που χρησιμοποιούν οι συγκεκριμένες αναρτήσεις αναφέρονται στις δύσκολες στιγμές που περνούν οι Σύριοι κατά τη διάρκεια του εμφυλίου, ενώ ταυτόχρονα δίνεται έμφαση στην αυτοδιάθεση του Συριακού λαού, ο οποίος παρουσιάζεται ως αρκετά δυνατός ώστε να μπορεί να λύσει μόνος του τις διαφορές του. Η εθνική ταυτότητα των Σύριων συμβολίζεται από τη σημαία τους, η οποία παρουσιάζεται ως ιερό σύμβολο για το συριακό λαό, καθώς είναι αυτό που τους αντιπροσωπεύει και τους κάνει πιο δυνατούς. Η φράση που χρησιμοποιήθηκε και δείχνει πόσο δυνατοί είναι οι Σύριοι αυτές τις δύσκολες στιγμές είναι: «Οι Σύριοι έχουν το δικαίωμα να ορίσουν το μέλλον τους», ενώ συχνά απαντώνται οι συναισθηματικά φορτισμένες λέξεις «Ελπίδα» και «Πίστη». Η σημαντικότερη εικόνα είναι αυτή όπου ένας απλός πολίτης κρατά τη σημαία της Συρίας, η οποία φαίνεται να κυματίζει μεσίστια, ενώ πίσω φαίνεται ένα γκριζό φόντο, σαν τοίχος όπου αναγράφεται η φράση «Μόνο οι Σύριοι έχουν το δικαίωμα να ορίσουν το μέλλον τους» που αποτυπώνεται με τα χρώματα της σημαίας.

Εικόνα 4. «Δύσκολες στιγμές στη Συρία εξαιτίας του εμφύλιου πολέμου»

Η εικόνα θέλει να τονίσει το θάρρος και την προσπάθεια των Σύριων πολιτών για τερματισμό του εμφύλιου πολέμου.

4.2.4 Τέταρτο πλαίσιο: Ο ρόλος των ΜΜΕ

Το τέταρτο και τελευταίο κύριο πλαίσιο («Τα ΜΜΕ και οι πολιτικοί αποπροσανατολίζουν τον κόσμο») αναφέρεται στην ιδιότητα των Μέσων να κατασκευάζουν την πραγματικότητα, ενώ επιβεβαιώνει την άποψη ότι τα ΜΜΕ είναι φερέφωνα συμφερόντων των κυρίαρχων πολιτικών και οικονομικών δρώντων και εξαρτώνται από την πολιτική και οικονομική εξουσία, γεγονός που τα κάνει να προσιδιάζουν περισσότερο σε όργανα προπαγάνδας παρά ενημέρωσης (πρβ. Chomsky, 1995). Το πλαίσιο αναφέρεται και πάλι στην πρόθεση των Αμερικανών να επέμβουν στρατιωτικά στη Συρία για να πραγματοποιήσουν πόλεμο. Σε αυτό τον πόλεμο τα ΜΜΕ βοηθούν τις ΗΠΑ έτσι ώστε να αναδείξουν την αναγκαιότητα του πολέμου. Ως πρόβλημα ορίζεται η αποχαύνωση του λαού από τα ΜΜΕ και την εξουσία, η οποία διακρίνεται, κυρίως μέσα από τη φράση: «Τα ΜΜΕ ενεργούν σαν όλοι οι πολίτες να υποστηρίζουν τον πόλεμο». Η αποχαύνωση φανερώνεται από τις κατασκευασμένες ειδήσεις των ΜΜΕ, τις οποίες ο κόσμος δεν είναι σε θέση να αντιληφθεί. Ένα από τα επιχειρήματα που αναφέρεται είναι ότι μόνο το 9% του πληθυσμού των Αμερικανών υποστηρίζουν τον πόλεμο στη Συρία. Οι σχετικές αναρτήσεις στρέφονται κατά της εξουσίας ευρύτερα, ενώ η λύση που προτείνεται είναι οι πολίτες να αντιδράσουν και να αρχίσουν να αναζητούν εναλλακτικές πηγές ενημέρωσης, αφού τα κυρίαρχα ΜΜΕ φαίνεται ότι δεν είναι αντικειμενικά. Οι βασικοί ισχυρισμοί που χρησιμοποιούνται είναι ότι ο εμφύλιος πόλεμος στη Συρία είναι κατασκευασμένος (από τις ΗΠΑ), ενώ εξαιτίας των πολέμων που οργανώνουν οι Αμερικανοί σκοτώνονται χιλιάδες αθώοι. Επιπλέον, αναφέρεται ότι τα ΜΜΕ προβάλλουν μια κατασκευασμένη πραγματικότητα. Η εικόνα που θεωρήθηκε χαρακτηριστική και αντιπροσωπεύει πλήρως το πλαίσιο ήταν αυτή όπου παρουσιάζεται η πλειοψηφία των Σύριων που υποστηρίζουν

την κυβέρνηση Assad από τη μια πλευρά, και από την άλλη η μειοψηφία (ένα άτομο) να βρίσκεται μπροστά στις κάμερες και να δηλώνει κατά του πρόεδρου Assad.

Εικόνα 4. «Τα ΜΜΕ και οι πολιτικοί αποπροσανατολίζουν τον κόσμο»

Τα κυρίαρχα ΜΜΕ φαίνεται να είναι «εχθρός» της Συρίας, αφού φαίνεται να παρουσιάζουν τα γεγονότα εντελώς διαφορετικά από ότι είναι στην πραγματικότητα.

Πίνακας 4: Συνοπτική περιγραφή του frame matrix για τα κυρίαρχα ΜΜΕ

Κύριο πλαίσιο	Υποπλαίσιο	Ορισμός του Προβλήματος	Αιτία του προβλήματος	Ηθική αξιολόγηση-Θέση του άρθρου	Καλύτερη λύση στο πρόβλημα
[1] Κάτω τα χέρια από τη Συρία	[1.1] Η στρατιωτική επέμβαση ως πόλεμος	Οι Αμερικανοί ψεύδονται για το θέμα της Συρίας	Οι Αμερικανοί ψεύδονται γιατί προσπαθούν να πείσουν για τις καλές προθέσεις τους (πρόκειται να πραγματοποιήσουν πόλεμο)	Κατά της Αμερικανικής πολιτικής	Οι πολίτες να «ξυπνήσουν» και να δουν ποιος είναι ο πραγματικός εχθρός
	[1.2]	Οι Αμερικανοί	Χρησιμοποιο	Κατά της	Οι πολίτες να

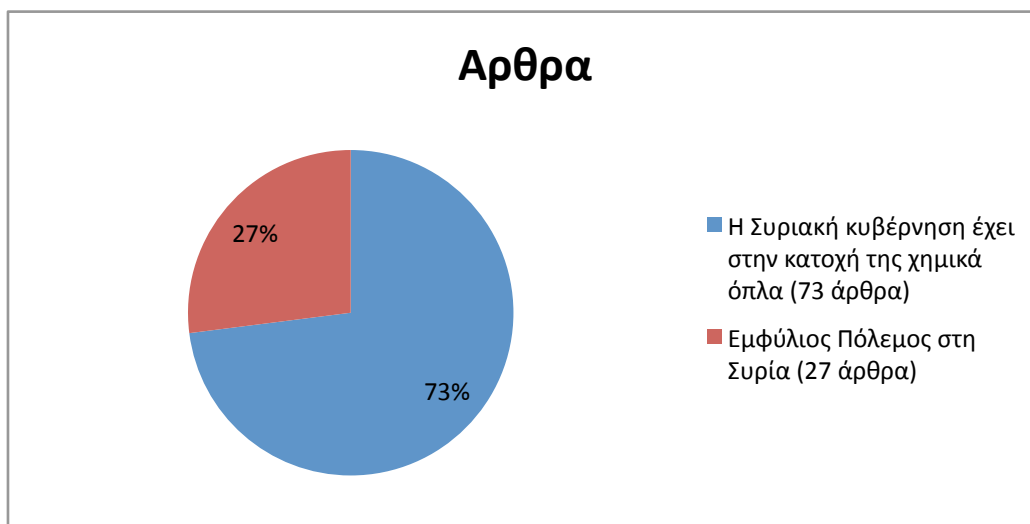
	[1.2] Πόλεμος στο όνομα της ειρήνης	Οι Αμερικανοί δηλώνουν ότι πραγματοποι ούν πολέμους στο «όνομα της ειρήνης»	Χρησιμοποι ούν δικαιολογίες να δρουν ανενόχλητοι στις χώρες στις οποίες επιτίθενται	Κατά της Αμερικανικής Πολιτικής.	Οι πολίτες να δουν την πραγματικότη τα (τις αληθινές προθέσεις των Αμερικανών)
[2] Οι Αμερικανοί υποστηρίζουν τους τρομοκράτες στη Συρία	-----	Ο Obama προσπαθεί να παρουσιάσει τους «τρομοκράτες » ως τους «καλούς» στη Συριακή σύγκρουση	Αυτό συμβαίνει λόγω της συνεργασίας των ΗΠΑ μαζί τους για την ανατροπή της κυβέρνησης Assad	Κατά της Αμερικανικής πολιτικής	Οι πολίτες να αναπτύξουν άμυνες αντίστασης σε τέτοιου είδους πολιτικές και να αντιληφθούν ποιος είναι ο πραγματικός εχθρός
[3] Δύσκολες στιγμές στη Συρία εξαιτίας του εμφύλιου πολέμου	-----	Οι τρομοκράτες θεωρούνται οι ηθικοί αυτουργοί της επίθεσης με χημικά όπλα	Η Αμερική συνεργάζεται με τους «τρομοκράτε ς» για αυτό θεωρούνται υπεύθυνοι για την επίθεση χημικών όπλων.	Κατά της Αμερικανικής πολιτικής	Η Αμερική να αποκαλυφθεί και να σταματήσει να επεμβαίνει σε θέματα άλλων χωρών (οι Σύριοι είναι αρκετά δυνατοί για να μπορούν να λύσουν τα προβλήματα τους μόνοι τους)
[4] Τα ΜΜΕ και οι πολιτικοί αποπροσανατ ολίζουν τον κόσμο	-----	Η αποχαύνωση του λαού από τα ΜΜΕ και την εξουσία	Οι κατασκευασ μένες ειδήσεις των ΜΜΕ, καθώς ο κόσμος δεν είναι σε θέση να	Κατά της εξουσίας	Οι πολίτες να αντιδράσουν και να αρχίσουν να αναζητούν εναλλακτικές πηγές ενημέρωσης

4.3: Ποσοτική αποτύπωση των πλαισίων

Στα κυρίαρχα ΜΜΕ εντοπίστηκαν δύο κύρια πλαίσια. Το επικρατέστερο πλαίσιο ήταν: «Η Συριακή κυβέρνηση έχει στην κατοχή της χημικά όπλα». Θεωρήθηκε το επικρατέστερο γιατί εντοπίστηκε σε 73 άρθρα, Σε αντίθεση με το «Εμφύλιος Πόλεμος στη Συρία» που εμφανίζεται σε 27 άρθρα. Το μήνυμα που ήθελε να περάσει το επικρατέστερο πλαίσιο ήταν ότι η Συρία έχει

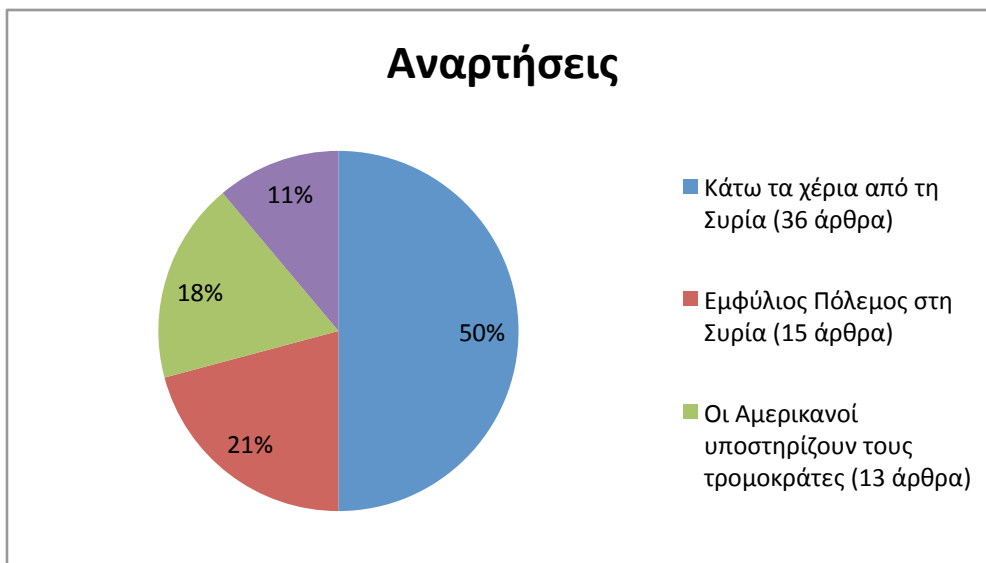
αποθέματα χημικών όπλων και αυτό την καθιστά επικίνδυνη (ο λόγος που πρέπει να γίνει η επέμβαση). Πιο κάτω βλέπουμε το σχετικό διάγραμμα:

Εικόνα 6. Συχνότητα εμφάνισης πλαισίων στα κυρίαρχα ΜΜΕ:

Όσον αφορά τα εναλλακτικά μέσα εντοπίστηκαν τέσσερα κύρια πλαίσια. Το επικρατέστερο πλαίσιο ήταν το: «Κάτω τα χέρια από τη Συρία». Οι σχετικές αναρτήσεις που αφορούσαν το συγκεκριμένο πλαίσιο ήταν 36, ενώ ήθελε να περάσει το μήνυμα ότι οι Αμερικανοί πολίτες δεν συμφωνούν με την απόφαση της κυβέρνησής τους. Στη συνέχεια ακολουθεί το πλαίσιο: «Δύσκολες στιγμές στη Συρία εξαιτίας του εμφυλίου πολέμου» το οποίο εντοπίστηκε σε 15 αναρτήσεις, ακολουθεί το πλαίσιο: «Οι Αμερικανοί υποστηρίζουν τους τρομοκράτες» με 13 αναρτήσεις και τελευταίο: «Τα ΜΜΕ και οι πολιτικοί αποπροσανατολίζουν τον κόσμο» με 8 αναρτήσεις. Παρακάτω βλέπουμε το σχετικό διάγραμμα:

Εικόνα 7. Συχνότητα εμφάνισης πλαισίων στα εναλλακτικά ΜΜΕ:

4.4 Συγκριτική ανάλυση: ομοιότητες και διαφορές

Τα κυρίαρχα ΜΜΕ παρουσίασαν εντελώς διαφορετικά το θέμα της στρατιωτικής επέμβασης από ότι τα εναλλακτικά Μέσα. Στα κυρίαρχα ΜΜΕ η παρουσίαση των ειδήσεων έγινε υποστηρίζοντας την Αμερικανική κυβέρνηση, κατηγορώντας τον πρόεδρο της Συρίας Bashar al Assad για τη χρήση χημικών όπλων (πλαίσιο: «Η Συριακή κυβέρνηση έχει στην κατοχή της χημικά όπλα») και για τον εμφύλιο πόλεμο που ξέσπασε ανάμεσα σε κυβερνητικούς και αντιπολίτευση (πλαίσιο: «Εμφύλιος Πόλεμος στη Συρία»). Επιπλέον, τονίζουν τις καλές προθέσεις της Αμερικής ως ανθρωπιστικής δύναμης, η οποία θα σώσει τη Συρία. Ακόμα, τα κυρίαρχα ΜΜΕ που μελετήθηκαν αφήνουν υπονοούμενα για τα συμφέροντα που έχει η Ρωσία στη Συρία, καθώς η Ρωσία αντιτίθεται στην επέμβαση. Τέλος, οι ΗΠΑ και η Ρωσία παρουσιάζονται ως μεγάλες, διαμεσολαβητικές δυνάμεις, οι οποίες έχουν τη δύναμη να επηρεάσουν τον ΟΗΕ και να βρουν λύση στο θέμα της Συρίας.

Αντίθετα, τα εναλλακτικά ΜΜΕ παρουσίασαν τον πόλεμο από την πλευρά των πολιτών. Καταρχάς, χαρακτηρίζουν τη στρατιωτική επέμβαση «πόλεμο», κάτι που δεν βλέπουμε στα κυρίαρχα ΜΜΕ. Όταν τα κυρίαρχα ΜΜΕ παρουσίαζαν τις συζητήσεις για στρατιωτική επέμβαση προσπαθούσαν να περάσουν το μήνυμα ότι όλοι οι Αμερικανοί πολίτες συμφωνούν με τη συγκεκριμένη ενέργεια, (ενώ στην πραγματικότητα μόνο το 9% ήταν σύμφωνο). Τα εναλλακτικά ΜΜΕ παρουσίαζαν τις διαδηλώσεις Αμερικανών πολιτών κατά της κυβέρνησής τους. Αυτά τα στοιχεία δεν παρουσιάστηκαν ποτέ από τα κυρίαρχα ΜΜΕ. Παράλληλα, μέσα από τα εναλλακτικά μέσα γίνονται συγκρίσεις ανάμεσα στον πόλεμο στο Ιράκ και στον επικείμενο πόλεμο στη Συρία εντοπίζοντας πολλά κοινά στοιχεία, ειδικότερα στη στρατηγική που

ακολούθησαν οι πρόεδροι Bush και Obama, ενώ επικρίνουν σε μεγάλο βαθμό την πολιτική του νυν Αμερικανού προέδρου.

Σύγκριση ανάμεσα στους δύο πολέμους βλέπουμε σε μικρότερο βαθμό και στα κυρίαρχα ΜΜΕ, συγκεκριμένα από το BBC, όταν αρνήθηκε η Βρετανία να συμμετέχει στην επέμβαση στη Συρία λόγω των συνεπειών που είχε η συμμετοχή της στον πόλεμο στο Ιράκ. Αυτό συνέβηκε όταν η Βρετανική Βουλή αποφάσισε να μην συμμετάσχει στην στρατιωτική επέμβαση. Η Βρετανική Βουλή φαίνεται να είχε αγνοήσει την επιθυμία του Βρετανού πρωθυπουργού για συνεργασία με τις ΗΠΑ. Έτσι, αντιλαμβανόμαστε ότι το BBC και η στάση που κρατούσε απέναντι στην επέμβαση και στην Αμερική αλλάζει, κατά κάποιον τρόπο, όταν αλλάζει και η απόφαση της Βρετανίας. Γι' αυτό έχουμε σύγκριση των δύο πολέμων, για να δικαιολογηθεί η επιθυμία της Βρετανίας να μη λάβει μέρος σε ένα επικείμενο πόλεμο. Επιπρόσθετα, βλέπουμε τα εναλλακτικά ΜΜΕ να έχουν μια επικριτική στάση απέναντι στα κυρίαρχα ΜΜΕ για τον τρόπο που παρουσιάζουν τα γεγονότα, ενώ παροτρύνουν τους πολίτες να βρίσκουν εναλλακτικούς τρόπους ενημέρωσης.

Τα εναλλακτικά ΜΜΕ δεν αναφέρουν πουθενά τη χρήση χημικών όπλων από τη συριακή κυβέρνηση, ενώ αντίθετα φαίνεται να κατηγορούν τους αντάρτες για ό,τι συμβαίνει στη χώρα. Αντίθετα, τα κυρίαρχα ΜΜΕ κάνουν συχνές αναφορές στο συγκεκριμένο θέμα. Επίσης, τα εναλλακτικά ΜΜΕ παρουσιάζουν τους αντάρτες ως «τρομοκράτες» και δολοφόνους που σκοτώνονται μεταξύ τους, οι οποίοι χρηματοδοτούνται και εξοπλίζονται από την Αμερικανική κυβέρνηση. Τα κυρίαρχα ΜΜΕ δεν κάνουν καμία αναφορά για το συγκεκριμένο θέμα, σε αντίθεση με τα εναλλακτικά, τα οποία τονίζουν ότι τρομοκράτες και Αμερική ήταν κάποτε εχθροί.

Η ομοιότητα που εντοπίστηκε ήταν ότι και οι δύο τύποι ΜΜΕ μετέδωσαν τη φρικαλεότητα του εμφυλίου πολέμου και τις δύσκολες στιγμές που περνούν οι Σύριοι. Παρόλα αυτά οι λύσεις που προτεινόταν ήταν διαφορετικές. Τα κυρίαρχα ΜΜΕ πρότειναν ως λύση τη στρατιωτική επέμβαση από τις ΗΠΑ ώστε να τερματιστεί ο εμφύλιος, και αργότερα ως λύση τη συμφωνία Ρωσίας και ΗΠΑ, ενώ τα εναλλακτικά μέσα εμφανίζουν τους Σύριους αρκετά δυνατούς ώστε να λύσουν τα προβλήματα τους μόνοι τους χωρίς την παρέμβαση τρίτων.

Μέσα από την ανάλυση που αναφέρεται παρακάτω, βλέπουμε ότι τα κυρίαρχα ΜΜΕ αποκρύπτουν αρκετές πληροφορίες από το κοινό, ενώ τα εναλλακτικά Μέσα προσπαθούν να φανούν αντικειμενικά, καθώς ισχυρίζονται ότι φέρνουν στο φως την αθέατη πλευρά των γεγονότων, όπως π.χ. τις διαδηλώσεις των Αμερικανών, οι οποίοι εξέφραζαν την αντίθεσή τους για τον πόλεμο έξω από τον Λευκό Οίκο (πλαίσιο: «Κάτω τα χέρια από τη Συρία»), η συνεργασία της Αμερικανικής κυβέρνησης με τους αντάρτες η οποία δεν αναφέρεται πουθενά στα κυρίαρχα

MME (πλαίσιο: «Οι Αμερικανοί υποστηρίζουν τους τρομοκράτες»). Τα εναλλακτικά μέσα διακρίνεται ότι παρουσιάζουν τις ειδήσεις από την πλευρά των θυμάτων, ενώ τα κυρίαρχα MME φαίνεται να είναι προκατειλημμένα στην επιλογή και τη διαμόρφωση των ειδήσεων και των πληροφοριών που αφορούν το συγκεκριμένο θέμα.

Παρόλα αυτά, παρατηρήθηκε ότι και οι πηγές των εναλλακτικών μέσων είναι προκατειλημμένες, αφού στρέφονταν ξεκάθαρα κατά της Αμερικής, δεν έκαναν καμιά αναφορά για τη χρήση χημικών όπλων, γεγονός που μας βάζει σε υποψίες, ενώ εμφάνιζαν τους αντάρτες ως υπεύθυνους για τον εμφύλιο πόλεμο. Παράλληλα, βλέπουμε ότι τα εναλλακτικά MME διακρίνονται από κάποια ριζοσπαστικά και αντι-καπιταλιστικά χαρακτηριστικά στον τρόπο που παρουσίαζαν τις ειδήσεις, καθώς φαίνεται να επαναστατούν με τον τρόπο τους κατά των ΗΠΑ και της πολιτικής που εφαρμόζει προτρέποντας το κοινό τις περισσότερες φορές να «ξυπνήσει».

Τα εναλλακτικά MME αποτελούνται από ριζοσπαστικά στοιχεία, καθώς στρέφονται εναντίον των κυρίαρχων MME, ενώ επαναστατούν κατά του τρόπου ενημέρωσης του κοινού από τα παραδοσιακά Μέσα. Τονίζεται με κάθε ευκαιρία ότι οι άνθρωποι της Συρίας «υποφέρουν» από τον πόλεμο της παραπληροφόρησης και της προπαγάνδας των παραδοσιακών Μέσων εναντίον της Συρίας. Όπως προβάλλουν τα εναλλακτικά MME, η χώρα δεινοπαθεί από λεηλασίες και δολιοφθορές εξαιτίας των «τρομοκρατών» (οι «τρομοκράτες» είναι δολοφόνοι που σκοτώνονται μεταξύ τους), ενώ τα κυρίαρχα MME εμφανίζουν λάθος υπεύθυνο (τα εναλλακτικά MME υποστηρίζουν τον πρόεδρο Assad-υπέρ του Ελεύθερου Συριακού Στρατού), ενώ παράλληλα αναφέρονται στην βοήθεια των MME προς τις ΗΠΑ έτσι ώστε να αναδείξουν την αναγκαιότητα του πολέμου (πλαίσιο: «Τα MME και οι πολιτικοί αποπροσανατολίζουν τον κόσμο»). Τα αντι-καπιταλιστικά στοιχεία των εναλλακτικών MME διακρίνονται μέσα από την προσπάθεια τους να αναδείξουν την Αμερική ως την υπεύθυνη για την κατάσταση της Συρίας (πλαίσιο: «Οι Αμερικανοί υποστηρίζουν τους τρομοκράτες στη Συρία»), ενώ εξαιτίας της δύναμής της είναι ικανή να επηρεάσει τον ΟΗΕ και έτσι να πετύχει το στόχο της για στρατιωτική επέμβαση στη Συρία (ο πραγματικός εχθρός της Συρίας δεν είναι ο Assad αλλά οι ΗΠΑ και οι «τρομοκράτες» σύμμαχοι τους). Η Αμερική μέσα από τα εναλλακτικά θεωρείται το «κεφάλαιο», στο οποίο ακόμα και ένας «αμερόληπτος» οργανισμός όπως ο ΟΗΕ υποτάσσεται σε αυτό (οι Αμερικανοί θεωρούνται οι ηθικοί αυτουργοί της επίθεσης με χημικά όπλα). Ακόμα, ανατρέπουν τις απόψεις των κυρίαρχων MME που δείχνουν τον πόλεμο ως αναγκαίο «κακό».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

5.1 Κυρίαρχα και εναλλακτικά ΜΜΕ

Τα συμπεράσματα που προέκυψαν από την έρευνα είναι αρκετά ενδιαφέροντα, και απαντούν με σαφήνεια στα ερευνητικά μας ερωτήματα. Η μελέτη μας βοήθησε να αντιληφθούμε εάν και πώς τα Μέσα μπορούν να γίνουν φορείς κατασκευής της πραγματικότητας. Κατ' αρχήν, όπως αναφέρθηκε και στην ανάλυση, παρουσιάστηκαν δύο κύρια πλαίσια στα κυρίαρχα ΜΜΕ και τέσσερα στα εναλλακτικά. Στα κυρίαρχα ΜΜΕ το πλαίσιο που επικράτησε ήταν «η Συρία έχει στην κατοχή της χημικά όπλα». Μέσα από το συγκεκριμένο πλαίσιο μπορούμε να αντιληφθούμε ότι τα κυρίαρχα ΜΜΕ ήθελαν να περάσουν στο κοινό την άποψη ότι η Συρία έχει στην κατοχή της χημικά όπλα, τα οποία πρέπει να καταστραφούν, γι' αυτό άλλωστε πρέπει να γίνει και η στρατιωτική επέμβαση. Αντίθετα στα εναλλακτικά Μέσα, το πλαίσιο που επικράτησε ήταν το «Κάτω τα χέρια από τη Συρία» δείχνοντας την αντίθεση των πολιτών στην απόφαση της Αμερικής. Τα εναλλακτικά ΜΜΕ παρουσίασαν τις εκδηλώσεις διαμαρτυρίας των πολιτών, οι οποίες δεν καλύφθηκαν από τα παραδοσιακά ΜΜΕ. Αμέσως, με την επικράτηση των δύο συγκεκριμένων πλαισίων, αντιλαμβανόμαστε ποια πλευρά υποστηρίζουν τα εναλλακτικά και ποια πλευρά τα κυρίαρχα Μέσα.

Δεύτερον, παρατηρούμε ότι τα παραδοσιακά ΜΜΕ προσπάθησαν να φανούν ουδέτερα, αλλά στην ουσία έπαιρναν το μέρος της Αμερικής τονίζοντας σε κάθε ευκαιρία την αναγκαιότητα του πολέμου (η επέμβαση ως μοναδική ευκαιρία να λυθεί το πρόβλημα), ενώ τα εναλλακτικά ΜΜΕ έπαιρναν το μέρος των θυμάτων δραματοποιώντας την κατάσταση. Στη συνέχεια, διακρίνεται ότι τα εναλλακτικά ΜΜΕ, προσπάθησαν να δείχνουν αντικειμενικά στην παρουσίαση των γεγονότων, αλλά στην ουσία ήταν προκατειλημμένα σε σχέση με τις ΗΠΑ, τους πολιτικούς και τα παραδοσιακά ΜΜΕ. Άρα καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι εν καιρώ πολέμου κανένα είδος μέσου δεν μπορεί να είναι αντικειμενικό. Τα κυρίαρχα ΜΜΕ φαίνεται ότι αποκρύπτουν πληροφορίες από το κοινό, ενώ τα εναλλακτικά ΜΜΕ εκφράζουν ξεκάθαρα τις ιδεολογικές τους προκείμενες, οι οποίες στη συγκεκριμένη περίπτωση στρέφονται κατά της Αμερικής και των παραδοσιακών ΜΜΕ και του τρόπου που αποπροσανατολίζουν το κοινό.

Ακολούθως, προέκυψε το συμπέρασμα ότι τα παραδοσιακά ΜΜΕ παρουσίαζαν τον πόλεμο ως ένα γεγονός με το οποίο συμφωνούσαν σχεδόν όλοι οι Αμερικανοί πολίτες, ενώ στην πραγματικότητα ένα πολύ μικρό ποσοστό ενέκρινε τη συγκεκριμένη πράξη (μόνο το 9% των Αμερικανών). Σε αυτό το σημείο επιβεβαιώνεται η άποψη ότι τα ΜΜΕ δεν αντικατοπτρίζουν την «αντικειμενική πραγματικότητα», αλλά μια διαμεσολαβημένη εκδοχή της (Bennett, 1990). Παρόμοια άποψη έχουν ο Herman και Chomsky, οι οποίοι υποστηρίζουν ότι στα ΜΜΕ πραγματοποιείται η «κατασκευή της συναίνεσης». Το κεφάλαιο και η εξουσία είναι ικανά να φιλτράρουν τις κατάλληλες ειδήσεις, έτσι ώστε να περιορίσουν τη διαφωνία και να μεταδώσουν μηνύματα στο κοινό, τα οποία προέρχονται από τον κυβερνητικό και ιδιωτικό τομέα, ενώ τα συμφέροντα των ΜΜΕ έχουν σχέση με τις ειδήσεις που προβάλλουν (Herman&Chomsky, 1988). Η συγκεκριμένη άποψη επιβεβαιώθηκε και στην προκείμενη περίπτωση. Τα ΜΜΕ, όπως φάνηκε, μέσα από τα άρθρα που μελετήθηκαν, δεν περιέλαβαν όλο το φάσμα των απόψεων, αφού πολλοί πολίτες δεν ήταν σύμφωνοι με τη συγκεκριμένη πράξη. Το BBC και οι New York Times παρόλο που ήθελαν να φαίνονται ουδέτερα, ήταν με το μέρος της Αμερικής. Αυτό εμφανίζεται, κυρίως μέσα στο επικρατέστερο πλαίσιο των κυρίαρχων ΜΜΕ («η Συρία έχει στην κατοχή της χημικά όπλα») και ιδιαίτερα μέσα από το υποπλαίσιο «Μια συμφωνία για την κρίση στη Συρία», καθώς διακρίνεται ότι τα κυρίαρχα ΜΜΕ στηρίζουν την Αμερική σε ό,τι και αν αποφασίσει, δεν παραλείπουν να ρίχνουν τις ευθύνες στο συριακό καθεστώς, ενώ δεν αναφέρεται κάπου η συνεργασία Αμερικής-ανταρτών. Αντίθετα, τα εναλλακτικά Μέσα παρουσιάζουν μέσα από τις αναρτήσεις τους ότι οι αντάρτες συνεργάζονται με τους Αμερικανούς. Παρόλα αυτά, δεν αναφέρουν τις υποψίες που υπάρχουν για συνεργασία Ρωσίας και Συριακής κυβέρνησης, άρα και αυτά με τη σειρά τους αποκρύπτουν πληροφορίες σημαντικές για την ενημέρωση των πολιτών. Σε αυτό το σημείο αντιλαμβανόμαστε ότι τόσο τα παραδοσιακά ΜΜΕ, όσο και τα εναλλακτικά αποσιωπούν σημαντικές πληροφορίες.

Σημαντικό, επίσης, θεωρείται και το ακόλουθο συμπέρασμα που εξήχθη, ότι, δηλαδή, η φρικαλεότητα του εμφυλίου πολέμου μεταδόθηκε και από τους δύο τύπους μέσων. Ήταν η μόνη ομοιότητα που εντοπίστηκε, παρόλο που το συγκεκριμένο θέμα πλαισιώνεται διαφορετικά σε κάθε μέσο. Ο εμφύλιος πόλεμος έχει φτάσει σε αδιέξοδο. Το συγκεκριμένο γεγονός φαίνεται από το δεύτερο πλαίσιο των παραδοσιακών μέσων «Ο Εμφύλιος Πόλεμος στη Συρία», ενώ τονίζεται η δραματικότητα της κατάστασης και ότι πρέπει κάποιος να επέμβει, γι' αυτό πραγματοποιούνται ειρηνευτικές συνομιλίες στη Γενεύη από τις ΗΠΑ και τη Ρωσία.

Παρόλα αυτά, το κύριο συμπέρασμα της μελέτης είναι η επιβεβαίωση του σημαντικού ρόλου των ΜΜΕ ως καίριων πηγών πληροφόρησης και ενημέρωσης. Η ενημέρωση για το θέμα της Συρίας

φάνηκε να ήταν υπεύθυνη και άμεση, ενώ ειδικότερα τα κυρίαρχα ΜΜΕ δεν παρέλειπαν να διαφωτίζουν το κοινό για οποιαδήποτε εξέλιξη αφορούσε τις διπλωματικές συζητήσεις για τον επικείμενο πόλεμο. Η κάλυψη σημαντικών γεγονότων εν καιρώ πολέμου είναι καθήκον των ΜΜΕ και αυτό παρατηρείται μέσα και από άλλους πολέμους (π.χ. Ιράκ). Ακόμα παρατηρούμε ότι τα εναλλακτικά μέσα φαίνεται να ενημερώνονταν από τα παραδοσιακά Μέσα για τις εξελίξεις που αφορούσαν την επέμβαση. Αυτό φαίνεται από την κριτική στάση που ασκούσαν κατά της Αμερικής και των διπλωματικών συζητήσεων που οργανώνονταν για να λυθεί το πρόβλημα της Συρίας. Τα εναλλακτικά ΜΜΕ ενημερώνονταν από τα κυρίαρχα ΜΜΕ για να κατατοπιστούν για την πορεία των συνομιλιών, για τις έρευνες του ΟΗΕ και για τις δηλώσεις του Αμερικανού πρόεδρου, που αφορούσαν την επικείμενη επέμβαση στη Συρία, έτσι ώστε να μπορούν να βγάλουν προς τα έξω ένα αντιθετικό πλαίσιο από αυτό που προέβαλλαν τα παραδοσιακά Μέσα. Άρα, έμμεσα, ακόμα και τα εναλλακτικά μέσα αναγνώριζαν την αξία των μεγάλων ειδησεογραφικών οργανισμών, ενώ παράλληλα οι εναλλακτικές πηγές ενημέρωσης φαίνεται να επηρεάζονται από τα κυρίαρχα και όχι το αντίθετο, καθώς τα παραδοσιακά ΜΜΕ αποτελούν σημαντικές πηγές ενημέρωσης και γι' αυτά.

Μέσα από την παρούσα έρευνα, αλλά και μέσα από τη βιβλιογραφία, αντιλαμβανόμαστε ότι τα ΜΜΕ και ο πόλεμος πάντα είχαν μια στενή σχέση μεταξύ τους. Τα ΜΜΕ κατάφερναν να παίζουν καθοριστικό ρόλο στην πορεία και στην εξέλιξη ενός πολέμου. Προχωρώντας στη σύγκριση των αποτελεσμάτων της έρευνας με την κάλυψη άλλων πολέμων, έγινε αντιληπτό ότι η συζήτηση για τη στρατιωτική επέμβαση στη Συρία από τις ΗΠΑ προσιδιάζει περισσότερο στις συζητήσεις που προηγήθηκαν από τους πολέμους στο Ιράκ το 1991 και το 2003, στα κυρίαρχα ΜΜΕ. Πρώτον, με τον πόλεμο στο Βιετνάμ δεν βρέθηκαν ομοιότητες ως προς την κάλυψη, ενώ σε αντίθεση με τους πιο πρόσφατους πολέμους, στο Βιετνάμ τα ΜΜΕ μετέδωσαν τη φρίκη του πολέμου.

Δεύτερον, στο άκουσμα των συζητήσεων για την επέμβαση στη Συρία ο καθένας φέρνει στο νου του παρόμοιες εμπειρίες με τους πολέμους που προηγήθηκαν στο Ιράκ, καθώς παρόμοιο σενάριο έχουμε και τώρα, αφού η Αμερική πρόκειται να απελευθερώσει την Συρία από το καθεστώς Assad. Στη συνέχεια, όσον αφορά τον πόλεμο στο Ιράκ το 2003 εκτυλίσσεται το ίδιο σενάριο με αυτό της επέμβασης στη Συρία. Μια παρόμοια πολιτική με αυτή του Ιράκ πριν εισβάλει η Αμερική επαναλαμβάνεται. Ο Basharal-Assad βρίσκεται στη θέση του Saddam Hussein, ο οποίος θεωρείτο δικτάτορας από τους Αμερικανούς και γι' αυτό ο Ιρακινός λαός έπρεπε να τιμωρηθεί. Αφορμή για τον πόλεμο στο Ιράκ στάθηκε η χρήση όπλων μαζικής καταστροφής από τον Saddam Hussein, ενώ αφορμή για την επέμβαση στη Συρία θεωρείται η χρήση χημικών όπλων από την κυβέρνηση Basharal-Assad.

Η μόνη διαφορά που εντοπίστηκε στους δύο πολέμους ήταν ότι παρατηρήθηκε μια έλλειψη σαφήνειας για την πολιτική στάση και στρατηγική των ΗΠΑ (δεν γνωστοποίησαν τις στρατηγικές που θα χρησιμοποιούσαν στον πόλεμο στο Ιράκ), σε αντίθεση με τη Συρία όπου η επέμβαση περιγράφεται ως περιορισμένη, ενώ εξηγούν πώς θα πραγματοποιηθεί (θα διαρκούσε μόνο λίγες μέρες απλά για να τιμωρηθεί η Συρία για τη χρήση χημικών όπλων). Κατά τη διάρκεια του πολέμου στο Ιράκ οι Αμερικανοί κατηγορήθηκαν γιατί δεν αποκάλυψαν τι πραγματικά θα συνέβαινε στο Ιράκ. Έτσι, για να κερδίσουν την εμπιστοσύνη του κοινού αυτή τη φορά, δόθηκε στη δημοσιότητα από τα ΜΜΕ το πώς θα πραγματοποιηθεί η επέμβαση.

Τα ΜΜΕ προέβαλλαν την Αμερική ως τη δύναμη που προσπαθεί να φέρει την ελευθερία στη Συρία και να την απαλλάξει από το δικτάτορα, ισχυρισμός που αμφισβητείται από τα εναλλακτικά Μέσα). Το ίδιο συνέβαινε και με τον πόλεμο στο Ιράκ. Τα ΜΜΕ τότε παρουσίαζαν την Αμερική ως τη μόνη ευκαιρία που είχε το Ιράκ για να ελευθερωθεί από το δικτάτορα και να καταστρέψει τα όπλα μαζικής καταστροφής, που θεωρούνταν απειλή για την ανθρωπότητα (όπως και τα όπλα της Συρίας).

Τέλος, όσον αφορά τις αδυναμίες της τρέχουσας έρευνας αν υπήρχε περισσότερος χρόνος θα μπορούσαν να μελετηθούν περισσότερα άρθρα, ώστε να έχουμε συνολικότερη εικόνα για την πραγματικότητα που προβάλλουν τα ΜΜΕ σε θέματα πολέμου, και περισσότερα Μέσα. Ωστόσο, δεδομένου ότι μέχρι στιγμής δεν έχει εντοπιστεί κάποια άλλη συστηματική έρευνα για το συγκεκριμένο θέμα, η εργασία εμπλουτίζει τη γνώση μας αναφορικά σχέση των ΜΜΕ με τον πόλεμο, τοποθετώντας την ταυτόχρονα σε μια συγκριτική βάση μελετώντας εκτός από τα κυρίαρχα ΜΜΕ και εναλλακτικούς διαύλους ενημέρωσης. Ως προς τη μελλοντική εξέλιξη αυτής της έρευνας, το θέμα της στρατιωτικής επέμβασης ήταν σχετικά πρόσφατο, αν και αυτή τελικά δεν πραγματοποιήθηκε - ακόμη τουλάχιστον. Ενδιαφέρον θα ήταν η έρευνα να επεκτεινόταν και στο επόμενο διάστημα, ώστε να δούμε πώς εξελίχθηκε η πλαισίωση στις ειδήσεις μετά το μήνα Σεπτέμβριο, όταν η στρατιωτική επέμβαση αναβλήθηκε επ' αόριστον και φάνηκε η δύναμη της Ρωσίας να καθορίζει τη διεθνή ατζέντα αλλά και να επηρεάζει τον ΟΗΕ, και πώς αυτό θα προβαλλόταν από τα ΜΜΕ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

- Agenda Setting (2002). Ανακτήθηκε στις 10 Νοεμβρίου 2013 από <http://zimmer.csufresno.edu/~johnca/spch100/7-4-agenda.htm>.
- Atton, C. (2002). *Alternative Media*. London: Sage.
- Bagdikian, H., B. (2004). *The New Media Monopoly*. Boston: Beacon Press.
- Bailey, G. O., & Cammaerts, B., & Carpentier, N. (2008). *Understanding Alternative Media*. England: Open University Press.
- Baudrillard, J. (1988). *The Ecstasy of Communication*. Paris: Editions Galile.
- *BBC News* (n.d.). In Wikipedia. Ανακτήθηκε στις 29 Νοεμβρίου 2013 από http://en.wikipedia.org/wiki/BBC_News
- Bennett, T., Curran, J., Gurevitch, M., Wollacot, J. (1990). *Culture, Society and the Media*. London: Routledge.
- Biernatzki, W. (2003). Centre of Communication and culture. *War and Media*. vol. 22, No 3]
- Carruthers, L., S. (2000). *The Media at War*. London: Palgrave Macmillan.
- Castells, M. (2010). *End of the Millennium: The Information Age: Economy, Society, and Culture, Volume II*. (2nd ed.). West Sussex: Blackwell Publishers.
- Chomsky, N., & Vltchek, A. (2013). *On Western Terrorism: From Hiroshima to Drone Warfare*. London: Pluto Press.
- Entman, M. R. (1993). Framing: Toward Clarification of A Fractured Paradigm. *Journal of Communication*, 43(4), 51-58.
- Entman, M. R. B. (1989). *How the Media Affect What People Think: An Information Processing Approach*, 51(2), 347-370.
- Fiske, J. (1987). *Television Culture*. Britain: Methuen & Co Ltd.
- Fiske, T. S., & Taylor, E.S. (1991). *Social Cognition*. London: Sage.
- Hall, R. (1988). Intertemporal Substitution in Consumption. *Journal of Political Economy*, 96(2), 339-357.
- Hallin, C., D. (1989). *The Uncensored War: The Media and Vietnam*. USA: University Of California Press.

- Herman, S. E. & Chomsky, N. (1988). *Manufacturing Consent: The political Economy of the Mass Media*. USA: Pantheon Books.
- Hoskins, A. & O'Loughlin, B. (2010). *War and Media. The Emergence of Diffused War*. Cambridge: Polity Press.
- Lievrouw, A. L. (2011). *Alternative and Activist New Media*. UK: Polity Press.
- McQuail, D. (1987). *McQuail's Mass Communication Theory*. New York: Sage.
- McQuail, D. (1997). *Audience Analysis*. New York: Sage.
- Milioni, D.L., & Vadratsikas, K. (2013, September). *The (golden) dawn of audiences? Testing the audience empowerment thesis through a framing analysis of immigration in crisis-stricken Greece*. Paper presented at the ECPR General Conference 2013, Bordeaux, France.
- Mouffe, C. (1985). *Hegemony and Socialist Strategy*. UK: Verso.
- *Occupy Wall Street*. (n.d.). In Wikipedia. Ανακτήθηκε στις 29 Νοεμβρίου 2013 από http://en.wikipedia.org/wiki/Occupy_Wall_Street.
- Revolution. (2005, November 6). *The First Iraq War 1991: Mass Murder From A Safe Distance*. Ανακτήθηκε στις 20 Μαρτίου 2014 από <http://revcom.us/a/021/war-shame-iraq-1991.htm>.
- Shoemaker, P., & Vos, T. (2009). *Gatekeeping Theory*. New York: Routledge.
- Spring, S. M. (2002). *Agenda Setting*. Ανακτήθηκε στις 28 Δεκεμβρίου 2013 από <http://zimmer.csufresno.edu/~johnca/spch100/7-4-agenda.htm>
- *The New York Times*. (n.d.). In Wikipedia. Ανακτήθηκε στις 29 Νοεμβρίου 2013 από http://en.wikipedia.org/wiki/The_New_York_Times
- Tumber, H., & Palmer J. (2004). *Media at War: The Iraq Crisis*. London: Sage.
- University of Twente (n.d.). *Agenda Setting Theory*. Ανακτήθηκε στις 28 Δεκεμβρίου 2013 από http://www.utwente.nl/cw/theorieenoverzicht/Theory%20clusters/Mass%20Media/Agenda-Setting_Theory/
- University of Twente. (n.d.) *Gatekeeping*. Ανακτήθηκε στις 28 Δεκεμβρίου 2013 από <http://www.utwente.nl/cw/theorieenoverzicht/Theory%20clusters/Media,%20Culture%20and%20Society/gatekeeping/>

Ελληνόγλωσση Βιβλιογραφία:

- Καλογηράτου, Α. (2004). *Η Έννοια της Πραγματικότητας και τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας: Μια Φιλοσοφική Προσέγγιση*. (Διδακτορική Διατριβή, Αριστοτέλειο

Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, 2004). Ανακτήθηκε από:
<http://thesis.ekt.gr/thesisBookReader/id/14750#page/1/mode/2up>.

- Κόλια, Π., Α. (2008). Μεθοδολογία ποιοτικής έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες και συνεντεύξεις. *Open Education - The Journal for Open and Distance Education and Educational Technology*, 4, 1-10. Ανακτήθηκε από <http://openworkshop.pbworks.com/w/file/fetch/64390800/poioitikh-ereyna-ekpaideysh.pdf>.
- Κωνσταντινίδου, Χ. (1992). Δημοσιογραφικές αρχές και αξίες. *Θεωρία και Κοινωνία*, 6, 213-254.
- Κωνσταντινίδου, Χ. (2003). Τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας και η Παραγωγή Νοήματος: Θεωρητικές Προσεγγίσεις και Προοπτικές. *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, 111-112, 193-265.
- Μαλκογιώργου, Λ., Ε. (2011, Ιούνιος, 5). *Ο ρόλος του διαδικτύου στην κατασκευή της κοινωνικής πραγματικότητας από τα Μ.Μ.Ε.* Ανακτήθηκε από: http://ereunamps.blogspot.com/2011/06/blog-post_7780.html.
- Μαυρογένης, Β., Γ. (1999). *Ειδησεογραφία και Πολιτική στα Ελληνικά ΜΜΕ: Ανάμεσα στην Ενημέρωση και στην Δραματοποίηση*. (Διδακτορική Διατριβή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, 1999). Ανακτήθηκε από: <http://thesis.ekt.gr/thesisBookReader/id/21271#page/1/mode/2up>.
- Μποζανίνου, Τ. (2013, Σεπτέμβριος 4). Παγκόσμιος Πόλεμος Προπαγάνδας στη Συρία. *Το Βήμα*. Ανακτήθηκε στις 21 Μαρτίου 2014 από: <http://www.tovima.gr/world/article/?aid=528564>.
- Σεραφετινίδου, Μ. (1987). *Κοινωνιολογία των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας*. Αθήνα: Gutenberg.